

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2D, večji ogla-
sni nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zahteve slovenskega gospodarstva

Včeraj smo objavili poročilo o plenarni seji Zbornice za TOI in resolucije, ki so bile sprejete na tej seji. Iz poročila o seji, še bolj pa iz podrobno izdelanih referatov je vidno, da je bila seja zbornice na višku in da si sme s pravico nadeti časten naslov, da vrši funkcije gospodarskega parlamenta banovine. Še posebej to dokazujejo sprejete resolucije.

Vse te resolucije se tičejo samo stvari, ki so važne prav za vse prebivalstvo banovine. Zato pa je tudi potrebno, da vse prebivalstvo podpre zahteve Zbornice za TOI, da bodo te čim prej uveljavljene. Tako mora vsa naša javnost le pozdraviti, če zahteva Zbornica, da bo v osrednji upravi ter nadzorstvu poštne hranilnice zastopana tudi državna banovina. Enako utemeljena je zahteva, da se na našem področju zbrani denar poštne hranilnice naloži v prvi vrsti v tukajšnjih denarnih zavodih. Je to naravnost nujna potreba, ker zlasti v sedanji in žal še vedno obstoječi gospodarski krizi naše gospodarstvo nikakor ne prenese odtoka denarja v druge pokrajine. Ni pa to niti v interesu poštne hranilnice same, ker uspevajoče gospodarstvo ne more dati njej teh dohodkov ko lepo prosperujoče.

Nič manj ni utemeljena zahteva po razširjenju ljubljanskega in nekaterih drugih kolodvorov. Če človek opazuje sobotno opoldansko vrvenje na ljubljanskem kolodvoru, se mora naravnost čuditi, če se vsaka sobota ne konča z nesrečo. Pa tudi za ljubljanski cestni promet postaja ljubljanski kolodvor vedno neznošljiva ovira. Zahteva po razširjenju ljubljanskega kolodvora je sicer že stara, čas pa je že, da pride ta zahteva z dnevnega reda. Ne gre vendar, da mora tako utemeljena zahteva čakati leta in leta na uresničenje in da je ves učinek vseh desetletnih zahtev kvečjemu ta, da se skliče zopet kaka nova anketa. Mislimo, da je v tej stvari vsako novo anketiranje že čisto odveč in da je že vendar enkrat treba preiti k dejanjem. Če že ni mogoče vsega pričeti na krat, pa se naj vsaj nekaj stori in določi čas, v katerem mora biti razširjenje kolodvora izvršeno. Toda z delom je treba pričeti in čim prej. V zvezi z razširjenjem kolodvora je tudi vprašanje razširjenja carinskega skladišča. Vsa trgovina trpi vsled sedanjih nezadostnih prostorov in da trpi pri tem tudi carinarnica, je jasno.

Nad vse jasno pa je tudi, da se pomakne vprašanje zveze Slovenije z morjem s svoje mrtve točke. Od Rapalla, torej od leta 1920. je že to vprašanje odprto in že celo premoženje je bilo s slovenske strani izdano, da se to vprašanje vendar enkrat reši. Sedaj, ko sta obe slovenski oblasti združeni v eno banovino, je morda mogoče, da se izgradi ta prepotrebna zveza tudi s finančnimi sredstvi banovine. Treba pa je samo pričeti z delom, ker tudi tu je vsako novo anketiranje odveč. Vsak dan trpimo gospodarsko škodo, mi vsi in v prvi vrsti tudi država sama, ker še ni rešeno to vprašanje in kmalu bo ta izguba večja, kakor znašajo vsi stroški nove proge. Prvo gospodarsko vprašanje, ki bi ga morali rešiti v prihodnjem letu, je direktna zveza Slovenije z morjem in dvignili smo gospodarsko življenje Slovenije ter dali državi novih dohodkov.

Nad vse veliko paznjo - služi tudi prizadevanje zbornice, da pridemo do dobrih cest. To vprašanje je morda sploh najvažnejše od vseh, ker od hitre in pravilne rešitve tega vprašanja ni odvisen le napredek našega tujeskega prometa, pocenitve naše izvozne trgovine, temveč tudi vsega našega gospodarstva. Naše ceste se morajo pričeti sistematično popravljati, preostri ovinki in prevetli klanci morajo pasti in konec mora tudi biti onemu neznošnemu prahu, da postajajo ceste že prava deželna nadloga. Morda bi bilo najbolje, da bi Zbornica za TOI prevzela iniciativo za širokopotezno akcijo za zboljšanje cest. Na vsak način pa nam je potreben organ, ki bo vodil vse delo za zboljšanje naših cest. Tak organ nam je potreben tudi zato, ker ne gre samo za zboljšanje samoupravnih, temveč tudi državnih, ki so dostikrat izboljšani najbolj potrebne.

Velik in obsežen je program, ki ga je podala plenarna seja Zbornice za TOI, in čeprav zahteva izvedba tega prepotrebne programa velikih sredstev, je ta vendarle izvedljiv. Potrebno pa je, da vsi skrbimo za izvedbo tega programa in da vsa javnost osvoji zahteve zbornice kot svoje. Nobenega dvoma ni, da se bo potem realizacija tega programa tudi pričela, pa naj bi bile začetne težkoče še tako velike. Ali z delom je treba pričeti, ker anketiranja je bilo že zadosti in ker od samega govorjenja nima gospodarstvo nič

Gortan obsojen na smrt, ostali obtoženci na 30 let

Rim, 16. okt. AA. Agencija »Stefani« poroča: Izredno sodišče v Pulju je obsodilo Vladimira Gortana na smrt, ostali štirje soobtoženci so bili obsojeni na po 30 let ječe.

Izpoved šefa policije

Trst, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Po pisanju tukajšnjih italijanskih listov je šef policije Poli d'Agostini na procesu proti našim sorojakom izjavil, da bi bilo življenje med Italijani in Jugoslavi v Istri povoljno, ako ne bi bilo hujškanja od strani neodgovornih elementov iz Jugoslavije (?). Izjavil je, da so agitatorji za časa volitev razširili vesti, da bodo volivci, ki gredo na volišče, napadeni od italijanskih vojakov in fašistov. D'Agostini pravi, da je to grda laž, in da so se agitatorji vadili v streljanju. Nato je šef policije še izjavil, da je obiskal takoj po atentatu pozneje umrlega Tuhtana v bolnici, ki mu je baje izjavil, da so nanj streljali »oni iz Pazina«, namreč misleč, da so bili to italijanski vojaki. Na razpravi v Pulju so bile zaslišane še priče Franjo Tuhtan, ki je povedal, da se ni upal naznaniti Kortana, nadalje Anton Mrak, Bruno Camus ter Giovanni Ballenini, ki niso navedli novih podatkov. Priča Ivan Mišan je izjavil, da je obtoženi Kortan večkrat govoril, da je življenje v Jugoslaviji mnogo lažje nego v Italiji, da je pel hrvatske in slovenske pesmi ter zameril svojim tovarišem, ako so peli italijanske fašistične napeve.

Popoldne je govoril državni pravdnik Lesi, ki je vztrajal pri svoji obtožbi na podlagi čl. 1. zakona o zaščiti države. Za njim so govorili ex offo določeni branitelji.

Ital. tisk odobrava obsodbo

Rim, 16. okt. (Tel. »Slov.«) V vseh italijanskih mestih je vest o obsodbi Vladimirja Gortana na smrt napravila zelo velik vtis ter so vsi listi že v prvih popoldanskih urah izdali posebne izdaje. V komentarjih se navaja,

„Zeppelin“ nad Belgradom

Belgrad, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Danes po polnoči je nemški zrakoplov »Grof Zeppelin« letel preko Dunaja v smeri proti Balkanu. Točno ob 2.03 se je pojavil nad Dunajem in krožil nad cerkvijo sv. Štefana. Kljub pozni uri se je na dunajskih ulicah zbralo mnogo ljudi, ki so z zanimanjem sledili »Zeppelinovemu« manevriranju.

V budimpeštanskih krogih se je s sigurnostjo računalo, da bo »Grof Zeppelin« na svojem potovanju letel preko Budimpešte. Radi tega se je v jutranjih urah zbralo mnogo ljudi po različnih razglednih točkah mesta in čakalo na prihod zrakoplova. Toda na začudenje vseh Budimpeštancev se ta ni pojavil nad madjarsko prestolico, temveč je vzel svojo smer preko Novega Sada direktno v Belgrad.

»Grof Zeppelin« je došel nad Novi Sad ob 6.54. Krožil je deset minut nad njim ter nato preko Petrovaradina uravnal svojo pot direktno proti Belgradu, kamor je došel že ob 7.15. Vse vojaške oblasti, ki so čakale prihod »Zeppelina« na zemunskem letališču, so bile iznenadene, ker se je njegov prihod pričakoval veliko kasneje. Zrakoplov je letel zelo nizko, tako da se je gondola videla izredno lepo. Od zemunskega letališča je letel zrakoplov preko linije Senjak—Topčiderski venac—Panica. Nad Panico se je obrnil ter vzel smer naravnost proti sredini naše prestolice. Višina leta je znašala ves čas okrog 400 metrov. Iznad sredine Belgrada je krenil proti Kalimegdanu, nato pa zopet proti Zemunu. Potem je ponovno letel nad Pežanjo in se nato vrnil nazaj nad Belgrad, kjer je krožil nad vodo. K je bil »Zeppelin« neposredno nad novim dvorom, je »avil vse močorje razen enega in s tem izkazal čast našemu vladarju.

Ko je »Grof Zeppelin« drugič prišel nad zemunsko letališče, je spustil zabojček s pošto. Zabojček je sprejel poveljnik letališča, podpolkovnik M. Tomić. V paketu je bilo 40 razglednic, ki so jih poslali potniki »Zeppelina« svojim družinam v Nemčijo. Tomić je takoj predal poštni zabojček poštni upravi v Zemunu, da jo je ta ekspedirala na določena mesta.

Ob trideset leti je »Zeppelin« nadaljeval svojo vožnjo in vzel smer proti Nišu. Ako bi bil »Zeppelin« letel po programu, bi ga bili sprejeli na našem ozemlju naši letalci s 40 letali, katera bi krožila okoli

da je razsodba popolnoma pravična. »Giornale d'Italia« se v tej zvezi sklicuje na svoječasne objave o delovanju Orjune v obmejnih krajih Italije ter dodaja, da bo razsodba obenem tudi svarilo za sokrivce obsojencev, ki se nahajajo onstran italijanske državne meje. Glede protitalijanskih demonstracij v Belgradu in Zagrebu, o katerih italijanski listi pišejo zelo obširno, pravi »Giornale d'Italia«: Kakšen namen se zasleduje prav za prav s tem onkraj meje? Slovenski element se v Italiji nikakor ne preganja. Slovani so bili napadalci, ki so bili po pravici obsojeni na smrt ali v dolgoletno ječo, žrtve pa so bili tudi Slovani. Eni in drugi so bili italijanski državljani. Italijanski državljani imajo dolžnosti in pravice in nihče se ne sme v te dolžnosti vmešavati, ne da bi se obenem vmešaval v italijansko politiko.

Prošnja za pomilostitev odposlana

Kakor se čuje, se bo smrtna obsodba Vladimirja Gortana izvršila na licu mesta v Bernu pri Pazinu, kjer se je izvršil napad. Izvršene so bile že vse priprave. Čaka pa se na rešitev prošnje za pomilostenje, ki se je potom vojnega ministrstva predložila italijanskemu kralju. Dejstvo, da se je prošnja za pomilostenje poslala dalje, da sklepate na to, da se bo pomilostenje odobrilo. Izvršitev smrtno obsodbe pa se mora po zakonu o varstvu države izvršiti v 24 urah.

Protest protifašistovskega odbora plakativan na Reki

Sušak, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Interesantno je, da so se na Reki pojavili danes letaki, v katerih se v italijansčini in nemščini čita objava protifašistične lige. Letaki so vzbudili pri oblasteh ogromno razburjenje. Preiskave so doslej ostale brezuspešne.

zračne ladje. Ker pa je »Zeppelin« prišel prezgodaj, je spreved naših vojaških letal izostal. Kakor se čuje, bo »Zeppelin« na poletu po balkanskih državah približno dva in pol dneva.

„Zeppelin“ nad Zofijo in Bukarešto

Sofija, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov je došel nad Sosijo ob 12.12, ko dvakrat obkrožil in nadaljeval pot proti Bukarešti. Tri bolgarska letala so mu letela nasproti do državne meje in ga spremljala nad bolgarskim ozemljem. V Sofiji je bilo na vseh cestah zelo živahno. Vsi zvonovi so zvonili in šolska deca je pod vodstvom učiteljev opazovala zrakoplov na javnih trgih. Bolgarska vlada je brežično pozdravila vodstvo zrakoplova.

Bukarešta, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Ob 13.30 je zrakoplov v višini 500 metrov došel nad glavno mesto. Spremljala so ga štiri romunska letala. Na nadaljnjem poletu bo preletel Sinajo, kjer se nahaja mladi romunski kralj Mihael.

Friedrichshafen, 16. okt. (Tel. »Slov.«) — Zrakoplov je bil ob 17.15 nad Sibirijem in ob 17.30 nad Braševom v smeri proti Kološu. Vest, da je na zrakoplovu nastal požar, so torej napačne. Brežična postaja v Friedrichshafnu je bila neprestano v brezžični zvezi z zrakoplovom.

Zrakoplov »Zeppelin« je svojo prvotno smer spremenil in ni poletel od Sibirije naravnost proti Timiscari, temveč je krožil nad Erdeljem. Ob 18.10 je bil nad Kološem, ob 19.30 nad Velikim Varadinom, ob 20 pa se je bližal Aradu. Vest o nezdobi zrakoplova na Erdeljskem je popolnoma neutemeljena.

Premestitev slov. učiteljstva

Belgrad, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Podpisan je ukaz, s katerim se prestavlja okrog 400 slovenskih učiteljev in učiteljic na različna nova službena mesta. Tozaševni dekreti se bodo razpošiljali prihodnje dni.

V krogih novih banov pričakujejo, da se bo vršila njihova zaprisega jutri.

Predsedstvo vlade dobiva stalno z dneva v dan pozdrave od različnih korporacij, občin in zborovanj, ki mu čestitajo k zakonu od 3. oktobra.

Bratislavski župan izstopil iz agrarne stranke

Volivni boj na Češkoslovaškem je prinesel že prvo senzacijo. Dr. Okanik, ki je bil sedem let župan Bratislave in ki si je znal s svojim tehtnim nastopom pridobiti simpatije vseh strank, je izstopil iz češke agrarne stranke in položil vse funkcije stranke. Občinski svetniki so sicer skušali doseči od dr. Okanika preklic demisije, toda zaman, ker se dr. Okanik ne strinja več z delom češke agrarne stranke.

Svoj izstop iz stranke je dr. Okanik utemeljil v posebnem pismu na vodstvo agrarne stranke. V tem pismu pravi med drugim:

Z današnjim dnevom polagam funkcije bratislavskega župana, ki sem jih pošteno opravljal sedem let. Z današnjim dnevom se tudi umaknem iz političnega življenja, ker nočem več sodelovati pri sistemu, ki je vladalo dosedaj na Slovaškem in ki se bo po čudežni ozdravitvi dr. Hodže najbrže povrnilo in ustalilo. Poštena češka javnost in vsi poštenjaki Slovaške so pričakovali, da bo dr. Šrobár dovršil svoje očistevalno delo in da bo imel pogum dokazati, kako se je vladalo na Slovaškem od leta 1921. dalje, ko sta dr. Hodža in njegov eksponent dr. Kallay prevzela politično moč na Slovaškem.

Češka javnost ni razumela niti dr. Šrobarja, niti »Lidovih Novin«, ki so od leta 1926. dalje neprestano objavljali podatke o korupciji, ki je vladala na Slovaškem in enako ni češka javnost razumela elegantne geste predsednika Masaryka, ki je republikanski (agrarni) stranki namignil, da je že čas, da se prične npravnstveno očiščevanje političnega življenja na Slovaškem. Ves sistem na Slovaškem ni namreč bil nič drugega, ko dolga vrsta korupcijskih afer ter so pri tem služili vsa agrarna reforma, gozdno gospodarstvo, nacionalizacija finančnih zavodov samo koristim nam sovražnih tujcev, ne pa koristim slovaškega naroda. V takih razmerah mi ni mogoče, da bi ostal še nadalje v načelstvu agrarne stranke in zato izstopam iz stranke, katere najstarejši član na Slovaškem sem bil in polagam vse funkcije, ki sem jih prejel od stranke.

Brez dvoma je, da bo odločen korak dr. Okanika močno odjeknil po vsej Slovaški in da bodo vse opozicijske stranke znatno pridobile vsled te izjave. Po izstopu dr. Okanika je več ko dvomljivo, če bo mogla ohraniti agrarna stranka še svoje postojanke na Slovaškem.

Sandžak - muzej nalezljivih bolezni

Belgrad, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Ministrstvo socialne politike, oddelek za narodno zdravje, že dve leti pridno preizkuje zdravstvene razmere v razmeroma najbolj zaostalih delih naše države, to je v prejšnji Bosni in v Sandžaku. Sedaj ima državni higienski zavod na razpolago končne rezultate, ki kažejo, da sta ti dve pokrajini v gotovem oziru pravi muzej nalezljivih bolezni.

Trenutno ministrstvo osredotočuje svoje delo na raziskavanju spolnih bolezni ter ugotovitvi spolno bolnih oseb. V nekaterih okrajih Bosne je razširjena sifilis skoraj do sto odstotkov. Kakor so preiskave ugotovile, ne gre v teh slučajih računati z novim pojavom, temveč so te bolezni herediternega značaja. Višina odstotkov gre predvsem na račun turškega režima in dejstva, da je radi mohamedanskih verskih predpisov le težko dobiti zdravnikom dostop k muslimankam. Ministrstvo se nadeja, da bo dobilo dovolj ženskih zdravnic, ki bi odpravile to gorje in začele energično akcijo za ozdravitev našega naroda.

Zdravstveno ministrstvo ima na razpolago 62 ustanov, ki se bodo v bodoče intenzivneje brigale za ozdravitev bosanskega in sandžakškega prebivalstva.

Belgrajske vesti

Danes ob pol 18 se je vršila v domu obrtne zbornice seja predsedstva poslovaljske zbornice v Belgradu. Na njej se je razpravljalo o pristojnosti zbornice po razdelitvi države na banovine.

Kongres društva jugoslovanskih železničarjev se bo letos vršil 20. oktobra v Novem Sadu.

Ban savske banovine dr. Šilović je prišel danes zjutraj z brzovlakom v Belgrad, kjer ostane nekaj dni.

Ban donavske banovine Duka Popović je danes prispel iz Novega Sada v Belgrad.

Napredek

Na naš nedeljski članek »Kulturna sterilnost«, v katerem zavračamo »Jutrovec« izpade na »sterilno protireformacijo« in ono natočevanje, kakor da bi katoličanstvo zaviralo v zgodovini našemu ljudstvu svoboden nacionalni razvoj, je »Jutro« v torkovi številki zopet odgovorilo s daljšim člankom. Članek skuša s citiranjem Kidriča dokazati »pasivno jalovost« protireformacije, vendar pa v nadaljnjem priznava, da se posploševati ne sme in že dobrohotno izvzame škola Wolfa in Slomška.

Ker je torej pri »Jutrovem« člankarju opazovati napredek v spoznavanju, si ga upamo opozoriti še na nekatere stvari, v skromnem upanju, da bo sčasoma morda sploh spremenil sodbo o »pasivni jalovosti« (ali bi se morda ne izvolil kulturneje izražati?) protireformacijske dobe.

1. Ocenjevanje posameznih dob zgolj iz vidika književnosti je znanstveno neeksaktno in enostransko delo; kakor da bi se človeško življenje povzvalo le na polju književnosti in literaturo! Tako si pač lahko misli in dela literat, ki živi v enostranskem, da, absurdnem pričanju, da se ves svet vrte le okoli njega. Kakor da bi drugih in še bolj važnih kulturnih področij človeško življenje sploh ne imelo!

2. Slovenska reformacijska doba literarne umetnosti pa sploh ni producirala; izdajala je le slovenske tiskane knjige, ki so bile seveda slovenskemu ljudstvu dobrodošle. Brez evangelija, brez sv. pisma, ki je božje in ne protestantsko delo, bi Slovenci takrat svojih slovenskih knjig ne dobili.

3. Opazovati kulturno stopnjo le skozi očala književnosti, jezika in literature je ravno tako enostransko delo, kakršno je bilo delo humanistov, ki so zgolj zaradi latinščine in klasične literature sploh razkrili tako imenovani srednji vek za dobo nazadnjaštva in mračnjaštva, oznaka, ki ji novejša nepristranska in samostojna kritična historična znanost nikakor ne more pritrjiti.

4. Doba po reformaciji, tako zvana doba protireformacije, izraz, ki ga je vendar že enkrat treba vpokojiti in nadomestiti z dobo katoliške reformacije in restavracije, je pri nas izvršila eminentno nalogo, versko-nravno reformo po programu tridentinskega koncila, delo, ki ga mora vsakdo višje ceniti kakor pa protireformacijo, ako mu le ni protestantizem kulturno več vreden kakor pa katolicizem.

5. Veliko bolj kot v književnosti, ki še ni umetnost, se kulturno življenje naroda izraža v umetnosti, bodisi literarni bodisi v likovni umetnosti. Umetniška dela so živa pričča, živi zgodovinski viri, iz katerih lahko zajemamo sodbo o kaki dobi. No, literarne umetnosti ni producirala niti »protireformacija« niti »reformacija«. Važna pa je razlika obeh dob v likovni umetnosti tudi zaradi tega, ker se v naši dobi zanimanje za zgodovino likovne umetnosti vedno bolj goji. Naj se zgodovina literarne in književne umetnosti vendar enkrat zave, da ima poleg nje svoje eksistenčno pravico in svojo od nje kritično samostojno besedo tudi zgodovina likovne umetnosti. Od te strani je izdano, zlasti po najnovejših znanstvenih raziskavanjih, za dobo katoliške reformacije naj-sijajnejše izpričevalo, s katerim se doba reformacije kot taka, ne more ponašati.

Reformacija je naše kraje za pol stoletja še trdnje navezala na nemško Srednjo Evropo in tako preprečila, da bi se vpliv takrat umetniško izredno živahne sosednje Italije uveljavil takoj in v polni meri tudi pri nas! (Stele, Oris, 39.) Zato je bila zgodnja gotika v našem narodu tako podaljšana za celih sto let.

Na evropski kulturni nivo se je naš narod prvič dvignil na krilih ne »skuzi« n. pr. škurjanca v Nemčiji drukanih« knjig, ampak na krilih sijajne baročne umetnosti, ki je specifično izraz katoliške reformacije in delo katoliške dobe. Da je mogoče barok razumeti le iz duha katoliške reformacije in katoliške verske obnove in poglobitve, to spoznanje je rezultat novjših studij (Weingartner, Kreitmaier, Dvořák, Grosche itd., Stele, Oris; cf. Pastor XIII-1, str. 12 s.). Tako intenzivno se pri nas pač nobena doba ni kulturno izživela kot barok, ki je postal tako rekoč karakteristično znamenje našega miljeja. Koder potuje človek po domovini... (Stele, 77). Baročna umetnost je ustvarila pri nas »stipe, ki še dandanes živijo med nami« (Stele, 78) in so vir svetega neposrednega ljudskega navdušenja, kakor zaprašeni tiski 16. stoletja niso in nikoli ne bodo. Barok je »Spiegelbild einer harmonischen Gesamtkultur« (Weingartner, 24), pri katerem so sodelovale vse pozitivne kulturne sile.

6. Prvo samostojno emancipacijo od nemštva je v umetniškem oziru izvršila doba katoliške reformacije, ki je obrnila samostojno svoj kulturno smer proti jugu, v deželo, v kateri so tolikokrat zastojni iskali svojih lavorik objestni nemški cesarji v srednjem veku in o kateri je v novem veku sanjal sam veliki Goethe.

»Jutrov« člankar je tako ljubezniv, da nas zmerja z nepismenostjo in rovtarstvom. Toda poznamo vseeno delo g. Kidriča, na katero se on sklicuje. Nikogar ni, ki bi odrekal visoko avtoriteto, ki jo ima učeni gospod profesor kot slovestni zgodovinar za predreformacijsko, reformacijsko in poreformacijsko dobo. Spominjamo se pa tudi izvrstne ocene o njegovi slovestni zgodovini izpod peresa dr. Breznika v zadnjem Domu in svetu, kjer stoji tudi stavek, da pisatelj »neznatno sodi o verskih vprašanjih«.

Omenili smo le še to »Jutrovem« člankarju, da vidi, da je ipak dobro, proučevati vsako stvar iz več virov!

V pojasnilo

Včerajšnje izjave poslanca Smitha nismo prejeli od »Avala«, temveč od našega zagrebškega dopisnika. Od »Avala« smo sprejeli le vest o prihodu poslanca Smitha. Pri združitvi obeh vesti pa je po pomoti odpadla posebna označba vira Smithove izjave. — Uredništvo.

Težave haaške konference

Nesoglasja v odborih — Konferenca bo sklicana šele v decembru

Pariz, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Belgijski ministrski predsednik Jaspars je včeraj kot predsednik haaške konference pozval vse odbore, da zaključijo svojo debato 24. oktobra, in sicer organizacijski odbor za mednarodno reparacijsko banko v Baden-Badnu in odbori za novo ureditev stvarnih dobav, za likvidacijo preteklosti, za ureditev vzhodnih reparacij v Parizu, za določitev novega statuta za nemško narodno banko in za družbo državnih železnic v Berlinu.

Po »Petit Parisien« so se vršili v zadnjih dneh živahni razgovori med Parizom, Berlinom in Brusljem. Nemška vlada je vložila pri Jasparsu demaršo in ga pozvala, da pospeši delo v odborih. Tudi Briand je ob obisku predsednika Doumerguea v Bruslju interveniral pri Jasparsu na sličen način. Posebno v vseh treh pariških odborih se zdi,

da delo nikakor ne napreduje. Odbor za likvidacijo preteklosti se že od druge polovice septembra dalje ni sestal, ker je nastal precej oster konflikt med Nemčijo in Poljsko radi likvidacije nemških posestev na Poljskem. V komisiji za vzhodne reparacije se že dolgo časa čaka odgovor na vprašanja glede memorandumov Avstrije, Madjarske in Bolgarije. »Petit Parisien« smatra, da je malo verjetno, da bi se dela mogla navzlag Jasparsjevemu opominjanju dovršiti do 24. oktobra. Potem pa bodo morale še zainteresirane vlade izmenjavati svoja mnenja o nekaterih podrobnostih, tako da se ne bo mogla vršiti druga haaška konferenca za končnoveljavni sprejem in uveljavljanje Youngovega načrta 15. novembra, kakor želi Jaspars, temveč najbrž šele začetkom decembra.

Prestolni govor Zogu-a I.

Tirana, 16. okt. AA. Albanska »Agencia« poroča: Otvarjajoč drugo zasedanje albanskega parlamenta je izrazil kralj Zogu I. v prestolni besedi najprej svoje veliko zadovoljstvo nad rezultati, ki jih je dosegla vlada. Nadalje je naglasil, da so diplomatski odnosi z drugimi državami zelo dobri. Zlasti velja to za veliko in plemenito zaveznico Albanije, kraljevino Italijo. Odnosi z njo so oboje-ženi v medsebojnem zaupanju in prijateljstvu. Enako so tudi z drugimi državami, zlasti s sosednimi, odnosi prijateljski. Nato našteva prestolni govor celo vrsto pogodb in sporazumov, doseženih s tujimi državami v cilju, da se olajša razvoj države v industrijskem in trgovskem pravcu.

Kar se tiče notranje politike in dela vlade, naglašja prestolni govor zlasti zakon o občinah, ki je sestavljen v modernem duhu in osigura vsem državljanom svobodno izpoved

vere in vse ostale državljanske svoboščine. Pri tem je kralj čestital pravoslavnim Arnavtom k njihovu prizadevanju za osnovanje neodvisne pravoslavne albanske cerkve. Nadalje je omenil Zogu I. nameravano agrarno reformo, upravno reformo vojske in žandarmerije. Končno naglašja prestolni govor, da se zakonodajno delo v obilni meri poslužuje svojih pravic za dobrobit in srečo naroda in države. Prestolni govor zaključuje z željo, da bi parlament uspešno nadaljeval svoje delo.

Albanska vlada bo odstopila

Tirana, 16. okt. AA. Povodom otvoritve II. zasedanja albanskega parlamenta se zatrjuje v političnih krogih, da bo v kratkem prišlo do vladne krize. Pri tej priliki bo prišlo do večjih izprememb v vladi. Snoči je bila sklicana seja kronskega sveta. Govori se, da bo morda razpuščen tudi parlament.

Francija uvede enoletno vojaško službo

Konflikt med Painlevéjem in Maginotom

Pariz, 16. oktobra. (Tel. »Slov.«) »Victoire« piše, da je prišlo na včerajšnji seji ministrskega sveta do ostrega naslopa med vojnim ministrom Painlevéjem in kolonialnim ministrom Maginotom radi zagotovitve Painlevéjem, da bodo utrjevalna dela ob nemški meji končana prihodnje leto, dočim je Maginot na to javno odgovoril, da je predzno misliti, da bi trdnjaviški pas Francije mogel v doglednem času dobiti potrebno jakost. Briand je bil v tem sporu popolnoma nepristranski. Painleve je ravno včeraj izjavil na Sorbonni,

da uvedba enoletne vojaške službe ni nobena oslabitev vojaške sile v Franciji, ker je izpolnjen predpogoj za rekrutacijo 600.000 poklicnih vojakov. Po vojaški reformi se bo lahko izvršila mobilizacija mnogo hitreje in bi zagotovila tudi večje varstvo ob meji. Nove vojaške organizacije zadostujejo že same po sebi, da se zajamci varnosti Francije. Zmanjšanje vojaške službene dobe na eno leto dokazuje voljo Francije po miru. Tako je nova armada iz enoletne službene dobe nova sila v službi miru.

Italija in pomorska razorožitev

Rim, 16. oktobra. (Tel. »Slov.«) Agencija Stefani objavlja besedilo z dne 14. oktobra, ki je bilo poslano ameriškemu poslanstvu glede pristanka Italije, da se udeleži pomorske konference. V noti se izvaja: Stališče Italije o problemu splošne razorožitve in posebej pomorske razorožitve je preveč znano, da bi bile potrebne nove izjave. Ponovno in nazadnje v verbalni noti z dne 6. oktobra 1928 se je sporočilo angleškemu poslanstvu v Rimu kot

odgovor na tozadevno sporočilo o načrtu angleško-francoskega pomorskega dogovora prejšnjega leta, da je italijanska vlada vedno želela sodelovati, da se izključi pretirano in nevarno oboroževanje in da bo angleška iniciativa dovela do realnega napredka v splošnem razorožitvenem problemu. Zato italijanska vlada prejema povabilo na londonsko konferenco in si samo pridržuje, sporočiti svoje stališče glede sporočila angleške vlade.

Maniu dobil zaupnico parlamentarne večine

Bukarešta, 16. okt. AA. Predsednik vlade Maniu je sprejel včeraj delegacijo parlamentarne večine. Sprejemu je prisostvoval minister za poljedelstvo Mihalake. Delegacija je izjavila predsedniku vlade, da odobrava sedanja politiko vlade in da vztraja slejkoprej na popolnem zaupanju do predsednika vlade. Predsednik vlade Ma-

niu se je zahvalil delegaciji za izraze zaupanja ter poudarjal, da v vladi ni nesporazumov in da uživa vlada popolno zaupanje javnosti in regentskega sveta. Vlada bo nadaljevala s svojim delom v dobrobit naroda in države. Minister Mihalake pa je pristavil, da so vesti o nesoglasjih v vladi vznikle v domišljiji nasprotnikov vlade.

Hindenburg proti Hugenbergovi demagogiji

Berlin, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Hindenburg je poslal danes pismo državnemu kanclerju dr. Müllerju, v katerem protestira proti temu, da bi se vmešavalo njegovo ime v agitacijo za Hugenbergovo zahtevo proti Youngovemu načrtu. Hindenburg ugotavlja v pismu, da nikomur ni dal pooblastila, objaviti njegovo mne-

nje o tem problemu, temveč da je vedno naglašal, da si pridržuje svoje končno stališče do takrat, ko bo problem dozorel. Vlada je pri pismu še dostavila, da pričakuje, da v agitaciji za ali proti ljudskemu glasovanju stranke ne bodo več vmešavale imena državnega predsednika.

Schobrova vlada spopolnjena

Dunaj, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Avstrijski narodni svet je danes izvolil rednega vseučiliškega profesorja dr. Henrika Srbika za prosvetnega ministra, sekcijskega šefa v finančnem ministrstvu dr. Ottona Jucha pa za finančnega ministra, s čimer je Schobrov kabinet spopolnjen. Dr. Srbik je znan zgodovinar na dunajskem vseučilišču, star 51 let, ter se je posebno odlikoval s svojimi deli o Waldensteinu in Metternichu. Dr. Juch je star 53 let, doma s Tirolskega, je jurist in se je posebno odlikoval pri izdelovanju zakona o prometnem davku in kot voditelj kreditne sekcije v finančnem ministrstvu.

Gen. tajnik DN odpotoval v Rim in Belgrad

Zeneva, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Na povabilo italijanske in jugoslovanske vlade bo odpotoval generalni tajnik Društva narodov v Rim in Belgrad. V Rimu se bo sestal z Mussolinijem. Odpotoval bo 28. oktobra iz Zeneve in ostal par dni v Rimu, nakar bo 3. novembra nadaljeval pot v Belgrad.

Pariz, 16. okt. AA. Havas poroča iz Aten, da so vesti o predstojči demisiji predsednika grške republike brez osnove.

Pariz, 16. okt. AA. Iz Toronta v Kanadi poročajo, da je predsednik angleške vlade prišel tjakaj danes ob 18 po tamošnjem lokalnem času.

30.000 dijakov v Zagrebu

Zagreb, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Danes so se na zagrebški univerzi končala vpisovanja, tako da je mogoča statistika vseh zagrebških dijakov in akademikov. Do sedaj se je v Zagrebu vpisalo 3800 visokošolcev. Ker se jih prav mnogo še ni vpisalo, vlada mišljenje, da bo letos število slušateljev zagrebške univerze preseglo število 4300. Preteklo leto je bilo na zagrebški univerzi 4155 slušateljev. Na ostalih visokošolskih akademijah je vpisanih povprečno več slušateljev kakor lani, in sicer: na umetniški akademiji 60, na glasbeni 728, na ekonomsko-komercialni 389.

Na 14 zagrebških srednjih šolah se je to jesen vpisalo 7491 učencev. Od teh 5657 na gimnazijah. Učiteljskih je 549. Na meščanskih šolah je pa 1589 učencev. Trgovska akademija v Zagrebu šteje 287 učencev, dvo-razredna trgovska šola 364, srednja tehnična šola 240. Nižja strokovna šola, ki traja pet let, ima dva oddelka, in sicer nižji z 240 učenci in višji z 210. Na obrtni šoli je 70 dijakov, v šoli za sestre pomočnice pa 59 dijakinj. Zagrebške osnovne šole obiskuje 9642 učencev.

Po teh številkah sodeč bo v letošnjem letu v Zagrebu na vseh šolah približno 30.000 dijakov.

Imenovanja

Gozdarski minister je preimenoval Bogoslava Zagarja, gozdarskega inspektorja, k ravnateljstvu v Kočevje. Napredovali so: gozdarski nadsvetnik Vinko Stravinko v Celju iz I. 5. v I. 4., gozdarski upravitelj v Bohinjski Bistrici Hinko Bajc ter ing. Ciril Dimnik, šef kabineta gozdarskega ministra.

Za sodnika pri deželni sodišči v Ljubljani je imenovan Alojzij Zigon, starešina okrajnega sodišča v Litiji. Za sodnika okrajnega sodišča v Celju je imenovan Josip Troja, sodnik okrajnega sodišča v Litiji. Za sodnika okrajnega sodišča v Krškem je imenovan dosedanj pripravnik Ferdinand Meršol. K okrajnemu sodišču v Litiji je premeščen iz pravosodnega ministrstva dr. Jurij Štempihar. Napredoval je in obenem bil vpokojen sodnik okrajnega sodišča v Celju Ferdinand Bračič.

Zagrebškim »Novostim«

Nismo nikdar bili malenkostni in nismo tudi sedaj, ko moramo na račun zagrebškega lista »Novosti« ugotoviti sledeč, v časnikarskem svetu nelojalen slučaj:

V torkovi številki »Slovenca« smo priobčili izjavi francoskega poslanika na našem dvoru g. Darda in vojnega ministra generala g. Hadžića. Obe izjavi je dobil samo naš urednik za »Slovenca«, ki je objavil tudi faksimile izjave francoskega poslanika, ki v njej izrečno to tudi poudarja. Kljub temu so zagrebške »Novosti« kot glavno senzacijo, preko vse strani na prvem mestu, v svoji številki od srede 16. t. m. (torej dan pozneje), objavili obe ti izjavi brez navedbe vira in celo s pristavkom, kakor da bi bili izjavi dani časnikarjem sploh. Še bolj obžalovanja vredno je dejstvo, da je izjava g. Darda potrjena, ker je izpuščena ravno izjava o njegovi izrecni radosti, da lahko po »Slovencu« izrazi svojo zahvalo.

Ker je poročilo v »Novostih« datirano iz Ljubljane, se nam zdi toliko bolj potrebno ugotoviti to dejstvo, ker smo mišljenja, da tak način poročanja ni v skladu s časnikarsko častjo.

Zadnja poročila

Dvoboj Aljehin—Bogoljubov

Berlin, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja šahovska igra med Aljehinom in Bogoljubovim, ki je bila včeraj prekinjena, je končala šele po deseterurnem boju. Bilo je 71 potez. Zmagal je Bogoljubov. Stanje po 14. kolu Aljehin 6, Bogoljubov 4, remis 4.

Australijske volitve

London, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Pri avstralskih volitvah je bivši avstralski ministrski predsednik Bruce, ki je pred kratkim že zmagal z večino 11.000 glasov, propadel proti dr. lavskemu kandidatu.

Zeppelin nad Budimpešto

Budimpešta, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov se je zvečer ob 22.15 pojavil nad Budimpešto. Obkrožil je večkrat mesto in odplul potem v severni smeri proti Brnu.

Portugalski predsednik v Madridu

Lisbona, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Portugalski predsednik Carmona je danes zvečer odpotoval na uradni obisk v Madrid, kjer ga bo španski kralj sprejel z velikimi ceremonijami. Obisku se pripisuje velika politična važnost.

General Feng ujet

London, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Iz Sanghaja se poroča, da so čete iz Kwangsijskega krščanskega generala Fenga, ki je pred tednom organiziral pohod proti Nankingu.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno in milo vreme. V severnih Alpah lahki južni veter. Pojutrišnjem je pričakovati majhno poslabšanje vremena.

Plakaj, mati slovenska

Tako gine in propada naša kri

V »Glasniku KSK Jednote« od 1. oktobra beremo pretresljivo pismo obupane slovenske matere Frančiške Tanko iz Gilberta, Minn. Pojdajmo to pismo skrajšano brez komentarja:

»Moj sin je bil star 14 let, ko mu je oče umrl. Pustil nas je v veliki revščini. Bilo je sedem otrok, in najstarejšega je prosil pred smrtjo: Majhen si še, ali vendar že razumeš. Ubogaj mater in skrbi zanjo in za tvoje brate in sestre!«

In res, je dobil bolj lahko delo v trgovini pri Tonetu Lapu, da nam je pomagal za skromni živč. Bil je jako dober moj sin, tako da so ga vsi radi imeli in spoštovali. Prišel je v leta, da je bil star 20 let. Ni bil razvajen z dekleti. Bila pa je svatba in on je vozil takrat. Bila je tam tudi dekle slovenskih staršev iz Dolenje vasi pri Ribnici, po imenu S. Skrivajl je pred menoj, da ni hotel do zadnjega povedati, da se mora ženiti. Ko sem videla, kako je žalosten, povem mu:

»Le ženi se, ali samo to moraš narediti, da se boš v cerkvi poročil.« No, in šli so tja na Cuyuna Range, tam je bila poroka, toda na sodnji. Njeni starši in ona ne verujejo v Boga. Pravijo, da je Bog pes. Kmalu je prišlo, da se je rodila deklica. Zopet ga vprašam:

»Ali ne boš dal otroka krstiti?« »Bom, mama, samo ne vem, kako bi naredil, da ne bi vedeli ona in njeni starši.« No, tako je čakal tri tedne. Enkrat se opogumi neko nedeljo zjutraj in reče njej: »Veš, danes bomo pa otroka krstili.« Samo to je rekel. In takoj je zapel telefon na Cuyuna Range, da hoče mož otroka krstiti, naj jo hitro pridejo iskat. Zvečer ob šestih je bil že oče tu, vzeli so jo k sebi in meni grozili, da me bo oče ubil. Sin mi je telefoniral iz Virginije: »Mama, skrij se, ne veš, kaj bo s teboj naredil.« Ali jaz sem ga čakala ves dan. Pa ga ni bilo, dobil bi bil, kakaj drugega ni bil vreden kakor pomije.

Potem so vzeli še njega k sebi. Tukaj je bil vajen delati v trgovini, ali tam so ga nagovorili, da je šel delat v majno, ravno tja, kjer je bilo

nekoč toliko ubitih. Kako se mu je tamkaj go-dilo. Neko jutro potrkala nekdo ob 4 na vrata. Vprašam: »Kdo si?« »Odprl, mama, ti bom vse pove-dal.« se oglasi sin. Kako se ustrašim! Bil je sko-ro gol, v samih hlačah in v spodnji obleki, ne klobuka, ne srajce. — »Za božjo voljo, kaj ti je?« »Ti bom vse povedal.« In začne:

»Vidiš. Sosed mi je rekel, da sem neumen, ker se vseh bojim. Postavi se in mi je dal piti, da bi laglje izpregovoril. Pa pridem domov pa re-čem: »Od sedaj naprej pa ne bom vsem v strahu, samo tebi.« sem rekel ženi, in tedaj so kar vsi kmalu skočili v mene; eden spredaj, eden zadaj, in so me stekli in strgali. — In zopet je šel nazaj. Čez par dni so ga strašili, da ga bodo dali zapreti. Potem pa se jim je podal v njihov rdeči breg.

Pozneje je dobil bolezen, ali od prehlajenja, ali od žalovanja. Živeli so sedaj v Milwaukee. Sporočil mi je bil nekdo, da je hudo bolan, da leži v bolnišnici. Hitro sem se odpravila, da bi ga še videla. Bila sem tri dni tam, vsako popoldne sem šla k njemu v bolnico. Bila je tamkaj tudi nje-gova žena. Zadnje jutro predno sem šla domov, pa sem šla k angleškemu katoliškemu duhovni-ku. Prosila sem ga, da bi šel k sinu, ki bi se rad spovedal. Ali povedala sem mu vse, kako je, ka-ko živijo in da mora on tako, kakor oni hočejo. Duhovnik mi je rekel: »Bodite brez skrbi, samo če bi prejel zakramente, naj delajo potem, kar hočejo z njimi!« — Ali na žalost ko je prišel duhovnik v bolnico, sedi zraven sina njegova že-na, duhovnik ga vpraša, če se želi spovedati, toda ona je rekla:

»Kar stran se poberite! No, in umrl je 5. sep-tembra. Meni niso nič povedali. Žalostno je to sli-šati o slovenski ženi. Res si ga ljubil, ko mu še toliko nisi privoščila, da bi ga dala poleg očeta zakopati v zemljo, ampak si ga dala sežgati!

Zdaj pa presodite, dragi bralci, če ni to ža-losten slučaj in hude udarec za slovensko mater! Premislite, drage matere, če bi se vam tako na-redilo. Žalostna mati — Frances Tanko.

Banovec v Ameriki

Slovenski tenorist Banovec nastopa v Ame-riki z največjim uspehom. V rokah imamo »Jugo-slovanski Obzor« iz Milwaukee od 26. septem-bra. Naj ponovimo njegovo hvalo Banovcu:

Banovec je minulo nedeljo absolviriral svoj drugi samostojni koncert v Ameriki, ko je gđ. Ropasova morala ponovno odpovedati svoje sode-lovanje. Neuralgiji, ki jo muči že ves čas, kar je v Ameriki, se je zdaj — žal — pridružila še obo-letost glasilk in ji tako onemogočila nastop po-polnoma.

Gosp. Banovec je zato moral ponovno spre-meniti program in nadomestiti odpadle točke. Da ni malenkost, stopiti na oder tako rekoč nepri-pravljen, in vrhu tega še s pianistko, ki so ji naše pesmi skoro docela tuje, bo lahko razumel vsak. In baš tu se je Banovec pokazal celega mojstra. S svojo obhudovalja vredno tehniko je trdno držal v šahu spremljevalko, ki mu je sempatam hotela skočiti v stran in zopet pel, da je publika sedela nema in brezgibna.

V Ameriki nismo navajeni take tišine ob naših prireditvah. Če se je to zgodilo sedaj, je to znamenje, da je pevec zapolnil publiko v ono tiho sanjavo, v kateri doživljamo vso sladkost in ro-mantiko naših gora, naših vasi, naših običajev. Prepeva nam pesmi, ki jih še nismo slišali in ki nam jih pošilja domovina. O, kakšne krasne bisere so nam ustvarili p. H. Sattner, Pavčič, Ada-mič, Ravnik, Lajovic, Škrjanc, Volarič, Mašek, Vil-bar, Fiedlman, Prochaska, Foerster, Gerbič in dru-gi, ki tako kristalno čisto bleste in se spreminjajo, če jih poje Banovec! Hvaležni smo domovini, da nam je poslala Banovca, hvaležni vsem tem našim skladateljem, da so nam po njem poslali toliko in tako toplih spominov na našo mater, — nam, ki na hladnih, tujih tleh koprimo po toplih žarkih ljubezni rodne naše grude.

Ni dovolj, da poje do izmučenosti. Ponavljati mora povsod pesem za pesmijo, arijo za arijo. In Banovec, priden, neumoren, rad ustreza zahtevam svojih bratov v tujini ter poje.

Težke skladbe iz Marte, Tosce, Rigoletta. Gorenjskega slavčka, ki jih naša publika dozdaj ni bila vajena, izvajajo iz Banovčevega grla ču-dežen učinek nanjo. Zahteve po ponovitvah rastejo od koncerta do koncerta. — Banovec vrši s tem veliko delo: odpira pot naši klasični in umetni glasbi tudi med svojimi rojaki v tujini in vzbuja zanimanje za njo. Res, da nam tudi naša nova do-movina nudi možnost, seznanjati se s svetovno glasbeno umetnostjo, ali nudi nam to možnost v nam hladnem, tujem jeziku, ki za nas nima dovolj privlačne sile, da bi vzbujala med našim prepro-stim ljudstvom potrebno zanimanje. Po Banovcu in prej po Šublju in Lovšetovi pa nam je poslala domovina te svetovne dragulje v našem, doma-čem jeziku in to je tisto, kar odpira naša srca.

Tudi »Kres« v Gradcu podpirajmo!

Pismo iz Gradca z dne 8. oktobra, ki ga je objavil »Slovenec«, bi lahko vzbudilo mnenje, da je »Citalnica« edino slovensko društvo v Gradcu. Temu pa ni tako, ker obstoja v Gradcu ravno toliko časa »Slov. katol. izobraževalno društvo Kres«, ki zbira pripadnike vseh slojev pod svoje okrilje. To društvo bi moralo letos obhajati 20 letnico. Odbor se je v ta namen že lani obrnil do raznih korporacij in ustanov za podporo, ali odziv je bil žal zelo slab, tako da društvo svoje 20 letnice ne bo moglo obhajati tako, kot bi bilo želja.

Tudi društvo »Kres« se nahaja torej v zelo slabem gnotnem stanju, kajti podpora ni od nobene strani —

— sredstva članov so pa tudi le omejena, tako da je tudi »Kres« resno ogrožen. Vendar se odbor doslej ni obr-nil na javnost, ker se je mislil poslužiti tega sredstva le v najskrajnejši sili, kar je le nov dokaz poštrevnosti društvenih članov. Nas bo samo veselilo, ako bo slovenska javnost pri-skočila bratski »Citalnici« na pomoč, vendar si usojamo obračati pri tej priliki pozornost slo-venskih, posebno katoliških krogov, tudi na na-še društvo, ki v tistem in poštrevnem delu zastavlja vse svoje sile, da nadomesti svojim članom vsaj deloma domovino ter da varuje tudi na tujem dve glavni slovenski vrlini — narodnost in vero!

Morebitne prispevke za vzdrževanje Slov. kat. izobr. društva »Kres« v Gradcu sprejema Uprava »Slovenca« v Mariboru.

Svedrovcu na delu

Tomačevo, 16. oktobra.

Vlomilske tolpe ne razvijajo svoje »pod-jetnosti« samo v Ljubljani, ampak so raz-širile zadnje čase svoj »delokrog« tudi na oko-lico. Čimbolj se bliža zima, tem več drznih vlovov in tatvin je na dnevnem redu. Zdi se, da se hočejo tudi gospodje svedrovci za zimo kar najbolj preskrbeti. Zadnje čase je bilo izvršenih na Posavju, v vaseh med Tomačevim in Ježico, več zaporednih vlovov in tatvin, kar je prebivalstvo zelo vznemirilo. Lopovi, ki znajo spretno izkoristiti odsotnost ljudi, ki se čez dan mude na polju, ker pospravljajo zadnje poljske pridelke. Tako je dne 15. t. m. popoldne neki zlikovec docela nemoteno vdrl v hišo posestnika Franceta Blasa v Tomačevem št. 4. Pot si je utrl skozi zapahnjena vrata kle-ti, ki se nahaja pod stanovanjem. Tat se je nato splazil po stopnicah v vežo, od tam pa v stanovanje. Premetal je vse, očitno, da bi prišel do gotovine. Ker te ni našel, je vdrl v omaro in vzal 6 novih rjuh, za dve obleki sukna, gospodarjevo srebrno uro, in britve. Blas trpi škodo okoli 3000 Din. Neko dekle iz Tomačevega je neposredno po vlovu videlo nekega moškega, ki je s polnim nahrbtnikom hitel po stranskih potih čez polje v smeri proti »Taškarjevemu borštu«. Istega neznanca so vi-deli ljudje nekoliko ur pojej, ko se je prazen potikal okoli Blasove hiše. Ker so bili domači vsi na polju, jih ni mogel nihče opozoriti na sumljivega človeka.

Vse kaže, da gre za organizirano tolpo vlo-milcev, ki že dlje čas ogražajo periferijo in posavske vasi. Nedavno je bilo vlijeno v buffet ge. Trotovske pri Sv. Križu, zdaj pa v Tomačevem. V obeh slučajih je tat odtrgal desko, da je prišel v notranjost. Po načinu »dela« bi bilo sklepati, da gre za istega sto-ričla. Oblasti pridno zasledujejo drzne zlikov-ce in s vare pred nakupom »okradenih stvari.

† Prof. Ivan Komljanec

Na Bučki na Dolenjskem je umrl večeraj, v sredo 16. oktobra 1929, ob 8 zjutraj ondi ži-veči vpokojeni gimnazijski profesor in zlato-mašnik g. Ivan Komljanec, star 81 let.

Pokojni je bil rojen na Bučki dne 22. av-gusta 1848 in bil v mašnika posvečen dne 30. julija 1872. Naslednje leto je bil nameščen za kaplana v Stari Loki, od koder je prišel po kratki dobi kot kaplan v Mengeš. Od tod je šel za veroučitelja na gimnazijo v Kočevje, kjer je služboval 29 let, do 1. 1903., ko je stopil v pokoj in se naselil v domačem kraju na Bučki.

Pokojni je bil stric Jankota Komljanca, kaplana v Prečni pri Novem mestu. Bil je zad-nji bogoslovski sošolec g. knezoškofa dr. A. B. Jegliča. Naj v miru počiva! — Pogreb bo v petek, 18. oktobra 1929, ob 10 dopoldne na Bučki.

Žalni dan v Trbovljah

Trbovlje, 16. okt.

Udruženje vojnih invalidov v Trbovljah priredi v nedeljo, dne 20. oktobra t. l., žalni dan za v svetovni vojni padlimi in preminu-li tovariši. Udruženje je povabilo k sodelo-vanju vsa trboveljska društva in javne kor-poracije, da se ta dan kar najslovesneje in dostojno žrtvam našega osvobojenja proslavi. Spored tega žalnega dne se prične ob pol 10 dopoldan s pohodom od rud. restavracije z godbo na čelu v Tebovlje, kjer se vrši v farni cerkvi maša-zadušnica za v svetovni vojni pa-dle in preminule trboveljske občane. Po maši se vrše slavnostni govori, med drugim govori g. profesor in bivši vojni kurat Ratelj iz Tr-bovelj. Med govori se vrši pred spomenikom darovanje prispevkov za siromašne v pomanj-kanju živeče vojne vdove in sirote, ki so po-trebne nujne pomoči, nakar se pokloni občin-stvo pred spomenikom spominu padlih občanov.

Ob 15 popoldne koncert delavske godbe na trgu pred spomenikom. Ob 16 pa priredi dramatični odsek UVI iz Ljubljane v Društve-nem domu igro »Nebesa na zemlji«, katere čis-ti dobiček je istotako namenjen v podpore vrhne gornjih žrtev.

Trboveljčani se vljudno vabijo, da s sode-lovanjem pripomorejo do čim dostojnejše pro-slave tega žalnega dne. Cvetk. ki se bodo ta dan prodajale po ulicah, naj ne odklonijo ter s svojo dobrosrčnostjo pripomorejo do čim več-jega moralnega in gnotnega uspeha v prid voj-nih žrtev.

† županu Jož. Špendalu

Kamna gorica.

Dve, tri besede možu, ki je legel v grob v naj-boljših letih in si je stekel nemalo zaslug za svo-je domače vas! Skromni so Kamnogoričani in ne obešamo radi svojih zadel na veliki zvon, pa ven-dar blagopokojni župan zasluži, da se s hvaležno-stjo in priznanjem spomnimo njegovega dela, ki ga je izvršil s svojo neustrašenostjo in neodjen-ljivo pridnostjo.

Ko je prevzel županske posle, ga je bila samo skrb, kako bi udeležil želje vaščanov. Za čast mu ni bilo, saj je ob vsem svojem vestnem izpolnje-vanju dolžnosti zaužil marsikatero pikrost in ne-upoštevane. Ves je bil poln načrtov in mladostne energije. Vse je videl, vse skušal izboljšati in za kar je naredil načrt, je tudi izpeljal. Pota skozi vas je dal vsa popraviti, enako mostove in mostičke, ki jih je nič manj kot devet. Zlasti s hvaležnostjo zabeležimo popravilo strme poti iz vasi do farne cerkve, ki vodi po 110 stopnicah lepo zavarovana, da v hud, ledeni zimi ni treba več trepetati, da padeš in si zlomiš roko, nogo. Kako so s tem za-dovoljni starejši ljudje, ko jim je omogočeno, da lepo previdno držaje se pridejo do ljubljene cer-kvice. Njegovo največje delo je pa brez dvoma to, da sveti po Kamni gorici elektrika. Koliko po-tov je pokojni žrtvoval v ta namen, koliko je bilo treba prepričevanja pri rojakihi, koliko prošnje, da se ob svoji revščini niso ustrašili velikih stroškov. Pa je dosegel to, kar so bile mnoga leta sa-mo sanje nekaterih. S tem je čisto spremenil lice rojstni vasi. Zdal greš brez skrbi v najtjemnejši no-či skozi vas, povsod te na opasnih oglih in ovinkih in mostičkih pozdravi občestna luč. Res na-pravi to zelo ugoden vtis, tega ne najdeš povsod po domovini. In še to in ono je izvršil v celokupen dobrobit rojakom, kaj pa šele posameznikom, ki jim je šel v vsakem oziru na roko!

Bil je vzoren družinski oče, priden in vesten gospodar in ključavničarski mojster. Pa je sredi pridnega dela, ki ga je vsega razgrelo, opazil iz delavnice tega, onega, skočil k njemu in se spustil v razgovor. Vedno si mu bral z obraza skrb. In če si stopil k njemu v delavnico, te ni odslavil, vedno je imel čas za pameten in koristen razgo-vor. Seveda je postal tako žrtev pogostega preha-da in si je nakopal zavratno bolezen — jetiko, ki ga je iztrgala družini in nam tako prerano. Ni la-hko umirati v teh letih, polnih delavnega ognja. V zdravju je komaj utegnil misliti na kratek počitek. Upal je dolgo, da okreva; pa vdal se je res s pravo vzgledno vdanostjo v voljo božjo. V zadnjem tednu, ko ni mogel več iz postelje, je bil križ nje-gov najboljši prijatelj, z njim si je lajšal svoje veliko trpljenje. Vemo, da mu je bil tudi zvesti spremljevalec, ko je odhajal po večno plačilo. Po-čivaj v miru, blago sree! Da smo te imeli radi, ti je dokazal pogreb. Da nismo in ne bomo po-zabili na te, naj pričajo te skromne vrstice!

Vsaj dinar za Slovensko Stražo

Predno kupite peč

vprašajte Vašega sorodnika, znanca, pri-jatelja, ki že ima ZEPHIR-peč, in brez-dvoma boste čuli o tej peči samo naj-boljše, ker je kurjava z drvni higijenska, prijetna in s ZEPHIR-jem najcenejša

Zahtevajte brezplačen popis!

ZEPHIR toornica peči d. d.
Subotica

Samoprodaja za Ljubljano: BREZNIK & FRITSCH

Samoprodaja za Celje: D. RAKUŠCH.

Samoprodaja za Maribor: PINTER I LENARD.

Belokranjska trgatev

Metlika, 14. oktobra.

Trgatev je minula. V soboto 12. t. m. so še zadnji trgali. Je pa bilo tako sladko grozde, da ne pomnijo tako dobrega najstarejši ljudje. Potem-takem bo tudi vino nekaj izbornega. Morda bo vsaj letošnji pridelek malo pomagal povzdigniti naše gospodarstvo, saj so ljudje v tako hudi de-narni krizi kakor že kmalu ne. Nič več nimajo prodati kot to božjo kapljico, pa še to ne morejo. Več kakor dve tretjini vinogradnikov ima še lan-ski pridelek, ali njega od nikoder ni, ki bi odpeljal to vino.

Kdor pokusi pristno naše vino in ne morda že kaj pomešano in diskreditirano, kakor se rado dogaja, mora priznati, da je kapljica prav dobra že lanska, posebno pa še letošnja. Škoda le, da še ni mogla vinarska in kletarska zadruga začeti s svo-jim delom. So pač bili razni zadržki, da še ni klet dograjena. Brez sredstev in prostora pa ne more nihče ničesar delati. Delo namreč zelo počasi na-preduje. Morda bo vsaj te zadnje dni kaj pokazalo

Nov prosvetni dom

Nova štifta pri Gornjemgradu.

V nedeljo 20. okt. se bo vršila tukaj blagoslo-vitev novega društvenega doma kat. prosvetnega društva v Novi Štiti. Blagoslovil bo novi dom preč. gosp. dekan ljubenski Krančič, ki bo tudi daroval sv. mašo ob pol 11 v naši romarski cerkvi. Po ve-černicah se izvrši blagoslovitev doma. Nato sledijo govori, deklamacije in petje. Potem pa bo prosta zabava. Sviral bo domači tamburaški zbor. Tudi za želodce bo preskrbljeno. — Naša želja, da dobimo svoj prosvetni dom, je izpolnjena. Res ni palača, a tudi v priprostem domu se srca ogrevajo in črpa mu mnoge zaklade. Zima je mrzla, a kaj ta nam sedaj, ko imamo svoj dom. Zimski večeri so dolgi, toda nam bodo prekratki, saj nas čaka toliko vzvišenega dela v novem domu. Zato mladina, ljubi svoj dom in prihajaj pridno v njega! Pa tudi starejši in stari, vsi morate ljubiti svoj dom in mnogokrat priti uži-vati njegovo toploto, toploto, ki greje srca in um. — Zgornji Savinjšani in sosednji Gorenjci, pridite v nedeljo v Novo Štito gledat veselje naše mladine!

Dolga historija o ženski obleki

Celje.

Gospa S. iz Kapucinske ulice je 10. oktobra izročila Lizi C. iz Gaberja žensko obleko z na-ročilo, da jo izroči Karlinci B. v Gaberju, ki naj obleko za 50 Din proda. Ko je Liza izro-čala obleko Karlinci, je bila slučajno navzoča tudi Angelea, ki se je takoj zanimala za oble-ko. Da bi jo rada kupila, je rekla, pa je sedaj ne more, ker denarja nima. Kmalu nato je An-gelca odšla in z njo tudi obleka, česar pa Kar-linca ni zapazila. Ko pa je v ponedeljek pri-šla gospa S. h Karlinci in vprašala, če je ob-leko že prodala, je rekla Karlinca, da še ne in hotela obleko pokazati. Pa ni bilo obleke ni-kjer. V tem pa pride h Karlinci še Vera in vpraša, kje bi bila sedaj Angelea. Pred štirimi dnevi da ji je namreč Angelea prodala obleko za 50 Din, trdeča, da je obleko kupila od Kar-lince. Tako, pa so jo imele! Šle so jo iskat na Teharje, kjer bi jo morale najti, pa je niso. Pač pa so jo pri povratku našle v Verinem stanovanju. Po stražnika so šle in Angelea je romala v zapor. Nič ji ni pomagalo zatrjeva-nje, da je z izkupičkom plačala stanovanje in hrano in da je mislila Karlinci vrniti 50 Din

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske kali v naše telo. Zato so najboljša obrambno sredstvo proti prenosu nalezljivih bolezni dihal-nih organov okusne ANACOT-pastilje dr. Wanderja. Dobivajo se v vseh lekarnah. Varujte se izdelkov, ki v zadnjem času imitirajo ANACOT-pastilje.

Pri prehladi influenci. hripl

sploh pri vsaki premembi TEM-PERATURE ma-sirajte telo z

„ALGA“

„Alga“ osvežu-je, temperatura popušča, spanje je lahko in zdravo.

V lekarnah in drogerijah i steklenica z navodilom Din 16—

□ Zasebni nameštenci so imeli v serek zvečer pri Halbwildnu svoje zborovanje, ki ga je otvoril načelnik tukajšnje organizacije zasebnih in trgovskih nameštencev g. Petecan s pozdravom tajnika Delavske zbornice v Ljubljani F. Uratniku in tajniku Jugoslovanske zveze zasebnih nameštencev I. Colnerju iz Zagreba. O reviziji socialne zakonodaje

ŽENA Z ODPRTIMI OČMI

ie roman francoske mladenke, ki pride z dežele v Pariz.

Roman je spisal francoski pisatelj Pierre l'Ermite, od katerega imamo Slovenci tudi mnogo čitane povesti: »Žena z zaprtimi očmi«.

»Žena z odprtimi očmi« začne izhajati 23. l. m. v »Slovencu«

a posebnim ozirom na zasebne nameščenice je najprej razpravljala F. Uratnik, ki se je dotaknil stanja socialne zakonodaje pred vojno ter njenega razvoja v naši državi v povojni dobi. Vsaka revizija soc. zakonodaje pri nas bi mogla pomeniti samo poslabšanje. Tudi je omenil vprašanje vajencev, katerih število vsehobol narašča; radi tega se v smislu novega načrta predvideva večje število pomočnikov in manjše število mojstrov. Razpravljal je še o kolektivni pogodbi ter posredovanju v medznih sporih, naglašujoč ob zaključku govora potrebo močne organizacije, ki je edino jamstvo za zboljšanje položaja priv. nameščenice. Drugi govornik Colner je zlasti poudarjal potrebo pogovorne in okrepitve organizacije, ki n. pr. v Bosni in Srbiji sploh ne obstoja. Ob zaključku je še g. Petejan sporočil, da je tukajšnji trgovski gremij odklonil predlog kolektivne trgovske pogodbe.

Edinstvena jedilna buča je razstavljena pri tukajšnji (tvrdi M. Berdaj na Grajskem trgu. Dolga je 1.10 m, tehta pa preko 40 kg. Buča, ki je vrste »Vegetable Marrow«, je zrasla na posestvu g. Ignacija Frasa v Jelenčah pri Pesnici.

Smrtina kosa. Preminul je v tukajšnji bolnici 26 letni skladiščni delavec 16. žel. Karol Arpsenšek. Pogreb bo danes ob pol 12.

Stajališča avtoizvoščkov. V smislu prošnje tukajšnje Obrtne zadruge izvoščkov je določil Mestni svet sledeča stajališča za avtoizvoščke: Pred hišo ob Aleksandrovi cesti 3 bo odslej stajališče samo za trije avtoizvoščki, ravno tako na Glavnem trgu pred Veliko kavarno. Na Trgu Svobode pa ne bodo smeli stati avtoizvoščki preko vogla ob Grajskem trgu. Prostor, določen za stajališče ob Aleksandrovi cesti, se bo asfaltiliral oziroma tlakoval in bo tukaj stajališče za pet izvoščkov, ki si bodo morali v smislu sklepa Mestnega sveta nabaviti lastno brizgalno za čiščenje in snamežje omenjenega prostora pred Scherbaumovo hišo.

V Maribor sta premeščena suplent dr. Vlado Pregrad, ki je doslej služboval v Mostarju, in pa honorarni suplent Vladislav Gustinčič, ki je doslej služboval na Krku.

Radio Maribor

Aleksandrova cesta 6

Je naše podjetje! Zahtevajte ponudbo, bogata zaloga — soliana postrežba. Na boste z nočnim radioaparatom Ljubljane boljše poslušati, kakor z našim izdelkom.

Celje

SPORED PROSVETNIH VEČEROV V LETU 1929/30.

21. oktobra 1929: Panevropsko gibanje. Predavatelj: dr. Janez Ahčin. — 28. oktobra 1929: Celjski grofje. Predavatelj: dr. Fran Kovačič, profesor bogoslovja in znani zgodovinar iz Maribora.

9. novembra 1929: Večer koroške narodne pesmi. Predava o značaju koroške narodne pesmi Vinko Zwitter iz Celovca. Koroške narodne pesmi izvajajo moški zbor iz Koroškega. — 18. novembra 1929: Umetnostni spomeniki Celja in okolice. Predavatelj: umetnostni zgodovinar Marjan Marolt. — 25. novembra 1929: Eno leto Radio — Ljubljana. Predavatelj: glavni tajnik ljubljanske Prosvetne zveze Vinko Zor.

2. decembra 1929: Recitacijski večer. Svoja dela recitirajo: pisatelj Fr. Sal. Finžgar in pesnika dr. Joža Pogodnik in dr. Anton Vodnik. — 9. decembra 1929: Svetovnovalski dnevi v Pragi. Predavatelj: župnik Jernej Hafner. — 16. decembra 1929: Arhitekt Plečnik doma in v tujini. Predavatelj: konservator dr. Fran Stele. — 28. decembra 1929: Človek v prazgodovini. Predavatelj: profesor Srečko Brodar.

6. januarja 1930: Anton Martin Slomšek. Predavatelj: lavantinski pomožni škof prevz. dr. Ivan Tomažič. — 13. januarja 1930: V Egipt in na goro Sinaj. Predavatelj: prelat univ. prof. dr. Matija Slavič. — 20. januarja 1930: Naše morje. Predavatelj: profesor dr. Valter Bohinjec. — 27. januarja 1930: Lurd in njegovi čudeži. Predavatelj: univ. profesor dr. Lambert Ehrlich.

3. februarja 1930: Gledališče v misijonarskih deželah. Predavatelj: prosvetni tajnik Ivo Peršuh. — 10. februarja 1930: Večer »Slovenske stražice«. — narodnih manjšin predava glavni tajnik »Slovenske Stražice« David Doktorič. — 17. februarja 1930: Žena v luči zgodovine. Predavatelj: pater dr. Roman Tominec. — 24. februarja 1930: Večer slovenske narodne pesmi. Predavatelj: umetnostni zgodovinar in glasbeni kritik dr. Stanko Vurnik.

3. marca 1930: Pester večer. Predavatelj: humoristični pisatelj dr. Fran Milčinski. — 10. marca 1930: Oberammergau in njegove pasijonske igre. Predavatelj: glavni tajnik Prosvetne zveze v Ljubljani Vinko Zor. — 17. marca 1930: Novejša slovenska cerkvena glasba. Predavatelj: skladatelj stolni kanonik dr. Fran Kimovec. — 28. marca 1930: Materninski dan. O predmetu »Materninstvo« katoliške žene: predavatelj pesnik Silvin Sardento.

Večina prosvetnih večerov se bo vršila v telovadnici dvorani Orlovskega doma v Samostanski ulici. Izjeme bodo pravočasno objavljene po časopisu. Nekateri večeri so namreč zamišljeni v obliki rednih akademij, za katere bi bila omenjena telovadnica dvorana premajhna. Vstopnice se dobivajo najmanj 5 dni pred dotičnim večerom v pisarni Prosvetnega tajništva na Cankarjevi cesti 4. Poleg predavanja, ki bo skoro redoma opremljeno s slikovnimi slikami, filmi in drugimi ponazorili, bodo na programu vsakega večera še recitacije, glasba, petje, gledališki prizori itd. Katoliško prosvetno društvo kot prireditelj prosvetnih večerov bo skušalo izvesti ves program, kakor ga objavljamo. Vendar ni pridržuje program po potrebi spremembi oziroma ga okrajšati.

Sport

Državno prvenstvo v rokoborbi.

Letos se v Ljubljani prvič vrši državno prvenstvo v grško-rimski rokoborbi. Celotni angažma prireditve je poverjen SK Iliriji. Tekmovanje se bo vršilo 9. in 10. novembra v veliki dvorani Uniona. Nastopijo najboljši jugoslovanski atleti.

Gimnastične večere za starejše gospode vpelje tedensko enkrat SK Ilirija pod strokovnjakišim vodstvom absolventa berlinske visoke šole za gimnastiko. Interesenti se naprošajo, da prigrabijo svoje naslove na SK Ilirijo, kavarina Evropa. Telovadni večeri se bodo vršili v telovadnici Tehnične srednje šole. Gimnastične vaje imajo predvsem namen ohraniti svežost, zvišati elastičnost in potom pravilnega dihanja izboljšati spanje in povečati delazmožnost.

Po možnosti, oziroma ako bo zadostno interesin, se vpeljejo enaki večeri tudi za dame.

Službeno iz LHPA. Seja upravnega odbora bo danes zvečer ob 20 v danskem salonu kavarne Emona. — Tajnica.

Nogometna tekma. V nedeljo se je vršila nogometna tekma med SK Dijaški dom in SK Jadra, ki je končala 6:1 v prid SK Dijaški dom.

SK Tržišč obvešča tem potom svoje članstvo kakor tudi prijatelje plesa, da odpre v zimski sezoni plesno šolo pod strokovnim vodstvom. Predstavenek se vrši 17. t. m. ob pol 9 v kavarni Lombar. Podrobnosti so razvidne na klubovi deski. — SK Tržišč.

Hokus Pokus

in Vaš radio-aparat, Vam nudi za 100% boljši sprejem. Zakaj neki? Ni nikakršne čarovnije. Vporablja je samo Tungsram-Barium cev.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 17. okt.: 12.30 Reproduc. glasba. 13.30 Casovna napoved, borza, reproduc. glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17. Koncert radio-orkestra. 18.30 Angleščina, poučujo ga E. Ortlaber. 19. Slike iz mraveljskega življenja, prof. Pengov. 19.30 Tedenski pregled domačih in tujih dogodkov. 20. Koncert godbe Dravske divizije. 22. Casovna napoved in poročila. 22.15 Koncert radio-orkestra.

Drugi programi:

Četrtek 17. oktobra.

Belgrad: 20 Radio-kvartet. — 21.05 Cas. časopisne vesti. — 21.20 Prenos plesnih komadov. — Zagreb: 17.30 Skandinavska glasba. — 19.30 Prenos opere iz Ljubljane. — Budapest: 16. Pesta ura. — 17.40 Laska glasba. — 20.15 Galakonzert ob priliki 80 letnice smrti Chopina. — 21.50 Koncert ciganskega orkestra. — Dunaj: 15.15 Pravljice. — 16. Popolninski koncert. — 19.30 Prenos iz državne opere: »Iphigenie in Aulis«. — Milan: 17. Radio-konzert. — 20.30 Prenos Puccinijeve opere: »Suor Angelica«. — Praga: 20. V. Skoch: Naša stara mati, drama. — Langenberg: 17.35 Popolninski koncert. — 20. Večerna glasba radio-orkestra. — 21. Vokalna glasba. — Rim: 17.30 Popolninski koncert. — 21.02 Simfonični koncert. — Berlin: 18.30 Radio-orkester. — 18.50 Po Španiji in Maroku (predavanje). — 20. Radio-drama. — Katowice: 18.15 Ura za deca. — 17.45 Koncert solistov. — Toulouse: 18. Plesna glasba. — 19. Havajska kitara. — 19.30 Plesna glasba. — 20.45 Odlomki iz komičnih oper. — Stuttgart: 18.15 Radio-orkester. — 18.15 Cosima Wagner kot pisateljica (predavanje). — 20. »Donauström« 6 slik od E. W. Möller. — 21.15 Koncert filharmonije. — Torino: 17. Koncert radio-kvinteta. — 19.15 Gramofonske plošče. — 20.30 Prenos opere iz Milana. — M. Ostrava: 18.30 Radio-orkester. — 19.05 Koncert. — 22. Prenos iz Prage, nato gramofonske plošče.

Ljubljanski gledališče

Drama:

Začetek ob 20 zvečer.

Četrtek, 17. oktobra: NAŠ GOSPOD ZUPNIK. Izven.

Petek, 18. oktobra: Zaprtlo.

Sobota, 19. oktobra: GROB NEZNANEGA VOJAKA, premijera. Red C.

Opera:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Četrtek, 17. oktobra: ŠVANDA DUDAK. Red B.

Petek, 18. oktobra: Zaprtlo.

Sobota, 19. oktobra: MAM'ZELLE NITOUCHE. Izv.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 17. oktobra ob 20. uri: CERKVENA MIS. Ab. C. Kuponi.

Petek, 18. oktobra: Zaprtlo.

Sobota, 19. oktobra ob 20: POHUŠANJE V DOLINI SENTFLORJANSKI. Ab. B. Kuponi.

Nedelja, 20. oktobra ob 20: ZUPAN STILMOND. SKI. Kuponi.

Ljudski oder v Ljubljani

Calderon de la Barca, svetovno znani španski pisatelj, čigar dela so povsod dosegla ogromen uspeh, je avtor izvrstne veselice »Dama, škrt ali zaljubljeni vitez«, ki jo uprizori Ljudski oder v nedeljo 20. oktobra ob pol osmih zvečer v Ljudskem domu. Ljubezen, čast in meč so glavne poteze romantičnega pota treh zaljubljenih viteзов. Z ozirom na veliko zanimanje se prične predprodaja vstopnic že danes v Ljudskem domu I. nadstropje, na kar opozarjamo cenjeno občinstvo.

Orel

Šentpeterski Orel-Ljubljana. Čast in zavednost šentpeterskega Orla zahtevata, da se vsako udeležijo današnje telovadbe. Prekoračimo število trideset. Program telovadbe je pester in bogat (vrši se tudi nočni tek). Vsi bratje naj prinesejo s seboj sportne hlačke in copate. Bog živil — Brat Matija.

Cerkveni vestnik

Sv. misijon v cerkvi prev. Sreca Jezusovega v Ljubljani. Obhajal je bo od četrta 17. oktobra do nedelje 27. oktobra po sledečem sporedu: Začetek misijona danes ob 7 zvečer (Pridi sv. Duh in uvodni govor). — Ob delavnikih bo vsak dan ob 6 zjutraj misijonski govor in sv. maša z blagoslovom in ob 7 zvečer rožnicenska pobožnost, nato ob pol osmih misijonska pridiga. — Ob nedeljah bo ob 7 zjutraj sv. maša z blagoslovom in misijonska pridiga; ob 10 misijonska pridiga in sv. maša s petjem; ob 5 popoldne misijonski govor in litanije z blagoslovom.

Kmetijska razstava v Novem mestu

»Videl in aranžiral sem že mnogo kmetijskih razstav, toda tako vsestransko popolno, za široko javnost, neposredno za našo vas in za našega kmeta prikrojevne razstave — moram priznati odkrito — se ni bilo v Sloveniji. To je prva razstava izrazito kmetijsko-poučnega značaja v Sloveniji in — ona je uspešnejša, kakor sto predavanj!«, je navdušeno poudaril pri svojem odhodu ravnatelj Kmetijske družbe ing. Lah. In vsak obiskovalec, kmet ali meščan je imel o razstavi samo eno mnenje: Krasno je, nepričakovano lepo! Priljubljen sem razgovorom kmetovalcev in slisal sem iz skupine ljudi pristočno, odkritosrčno priznanje: »Take razstave še ni bilo na Dolenjskem!« Prisedem tudi v gostilni incognito družbi inteligeno-uradnikov in poslušam kako se menijo: »Zelo se je zboljšala kmetijska šola zadnji čas. Koliko popravil se je že izvršilo in — sie bili danes na kmetijski razstavi? Kaj takega še ni bilo na Grmu! In nove stavbe, ste videli? Da, veliko je napravila samouprava in dr. Censnik ima velike zasluge za razprave!«

Tako je sodilo in razpravljalo ljudstvo o kmetijski razstavi. Kmetijska šola je bila v nedeljo in v ponedeljek naravnost oblegana od obiskovalcev. Ko na velikem semnju, na veliki narodni slavnosti, je izgledalo te dni na Grmu. Samo v nedeljo je obiskalo razstavo nad 3000 ljudi, nevede različne šole. V ponedeljek pa so obiskali razstavo tudi zastopniki župnih uradov ter osnovne in kmetijsko-nadaljevalne šole iz vse Dolenjske. Na splošno željo se je morala razstava podaljšati do vključno torka.

Ob vzhodu k razstavi je vsakega posetnika najprej presenetil pogled v cvetlično sobo. V prvem hodniku je prikazovala trdka za apneni dušik v Rušah v obliki male kino predstave zelo nazorne poskuse z umetnimi gnojili. V drugem hodniku pa je pričela kmetijska razstava v pravem pomenu besede. Aranžirana je bila tako, da se je na enem mestu videlo vse, kar pridelal naš kmetovalec: žito v klasju in zrnju, krompir, pesa, sadje in grozdje itd. In ena skupina se je vrstila za drugo. Saj je razstavilo nad 350 kmetovalcev, grajščin in tudi manjših posestnikov.

V prvi sobi je povzročila predvsem splošno občudovanje posebno okusno aranžirani razstavni oddelk lekarnarja Bergamana v Novem mestu, potem razstava samostana Pleterje z velikansko peso, orjaskimi bučami in prvovrstnim sadjem. Prav lepe so bile tudi skupine grajščine Otočec, Hmeljnika, Ulma in Langerja. V drugi sobi je zgradila Čebelarstva podružnica svoj »Medeni dom«, v katerem niso razstavili čebelarji samo vse njihove zanimivosti, ampak sta gg. Puš in Lilija postregla tudi z izvrstno medicino in s finim medenim picivom. V tretji, četrti in peti dvorani pa je bilo v resnici vse, kar naš poljedelec, sadjar, vrtnar in vinogradnik pridelal, kako pridelal in kako bi moral pridelati.

Zelo je zanimal ljudstvo ameriški način vlaganja sadja. Razum naših dolenjskih kmetovalcev in grajščin so razstavili v posebnih, prav okusno aranžiranih oddelkih vse svoje blago in izdelke Go-

PODRUŽNICA POŠTNE HRANILNICE V LJUBLJANI

se preseli v soboto 19. oktobra t. l. v svojo novo palačo na Aleksandrovi cesti. Radi selitve bodo vsi njeni oddelki (tudi biagajna), na ta dan poslovali za stranke samo do 12. ure. Od ponedelja 21. oktobra dalje bo poslovala podružnica v novem posloppju.

Vpisi v trgovinski register: Stara lekarna pri »Orlu«, Mr. ph. Tončič Ivo, Celje; Anton Lapajne, trgovina z galant. blagom, Krško; Jerkman Franjo, tovarna usnja v Laškem; Menard Luka, »Buddha Import« čajar, Ljubljana; Vlah Milan, trg. z vinom na deb., Log pri Brezovici (pp. Remškar Ivan); Žerjart Anton, trg. z alkohol. pijačami na debelo, Šmartno pri Slovenjgradu; Čuha Josip, konces. mestni stavbenik, Trbovlje; Ivan Grosek, trgovina z meš. blagom in dež. pridelki, Trebnje; Radionica kemikalij »Garkas«, Turšnek Franc, Celje-okolica (Zavodna).

Destilacija lesa d. d., Zagreb je na obnem zboru izpremenila naslov v »Angl. jugosl. destilacija lesa« in v upravo sta bila izbrana še dva zastopnika angl. kapitala. Predsednik je postal dr. Br. Pliverič, gl. ravnatelj Prašedione.

Borza

DNE 16. OKT. 1929.

V deviznih tečajih so bile le neznatne izpremembe. Do zaključka je prišlo le v devizah Dunaj in Praga, ki je popustila. Promet je bil slab.

Ljubljana (v oklepajih zaključni tečaj). Amsterdam 2280.50 bl. Berlin 1352.— bl. Brusel 791.23 bl. Budimpešta 989.86 bl. Curih 1095.90 bl. Dunaj 795.50—798.50 (797.—) London 275.38 bl. Newyork 56.565 bl. Pariz 222.71 bl. Praga 167.38—168.18 (167.78) Trst 296.71 bl.

Zagreb. Amsterdam 2280.50 bl., Berlin 1350.50 do 1353.50 Budimpešta 988.36—991.36, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795.50—798.50, London 275.48—276.28, Newyork 56.465—56.665, Pariz 221.61—223.61, Praga 167.38—168.18, Trst 295.59 do 297.59.

Belgrad. Amsterdam 22.7750—22.8350, Berlin 1350.50—1353.50, Budimpešta 988.36—991.36, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795.50—798.50, London 275.48—276.28, Newyork 56.465—56.665, Pariz 221.71—223.71, Praga 167.38—168.18, Trst 295.71 do 297.71.

Curih. Belgrad 9.1255, Berlin 123.38, Budimpešta 90.275, Bukarešt 3.07875, Dunaj 72.65, London 25.17, Madrid 74, Newyork 517.125, Pariz, 20.32, Praga 15.3175, Sofija 3.7475, Trst 27.07, Varšava 58.025.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Vojna škoda 430 bl., Celjska pos. 170, Ljublj. kred. 123 den., Prašediona 872.50, Kred. zavod 170 den., Vevče 180 den., Stavbna 50 den., Sešir 105 den., Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 417—418 (415), kasa 416—417 (416), termini: X. 416 den., 7% inv. pos. 84.75—85.50 (85), agrari 58.50—54.50, Bančni pap.: Union 202—203, Poljo 16—17, Hrv. 50 den., Kred. 98 den., Jug. 81.50—84, Lj. Kr. 123 den., Nar. 8200, Prašed. 872.50—882.50, Srpska 156 den., Zem. 125—130 (125), Obrtna 36 den., Etno 164 den., Katoliška 32 den. — Industr. pap.: Guttman 185—190, Slavonia 125—140, Slaveks 96 do 100, Danica 120 bl., Drava 375 bl., Sečerana 410 do 415 (415—410), Osj. ljev. 210—215 (210), Brod. vag. 130 den., Union 137.50—145, Isia 21.50—24, Ragusea 420—430, Trbovlje 465—480, Vevče 132 den., Nar. sum. 40—45, Piv. Sar. 205 bl., Nar. miln. 20 den., Jadranska 500, Oceania 195 bl.

Belgrad. Narodna banka 8220, 7% inv. pos. 84.75—85, agrari 53.25—54.50, vojna škoda prompt 419.50—420.50 (240), XII. 423—423.50. Tendence slabše.

Dunaj. Don. sav. jadr. 84, Wiener Bankverein 21.75, Creditanstalt 53.55, Escompteges. 173.50, Union 24.75, Ruše 30.50, Mundus 177.50, Alpine 38.15, Trboveljska 58.25, Kranj. ind. 39.75, Leykam 6.99, Rima Murany 111.72.

apodijnska šola v Šmihelu, Gospodinska šola na Mali Loki in Kmetijska šola na Grmu s krasnim napisom, sestavljenim iz samih rdečih in belih jabolk in velikanskim, 75 kg težkim, umetno sestavljenim grozdom, ki je povzročil pozornost in občudovanje vseh obiskovalcev. Izmed kmetijskih razstavnih skupin je najbolj ugajala skupina g. Zefrana iz Ootne vasi, župana Bevca iz St. Petra, g. Košaka iz Novega mesta, g. Bevca iz Kija in župana Salija iz Prečne.

Prostrano dvorišče kmetijske šole pa je bilo natrpano polno kmetijskih strojev in orodja. Posebno mladini in našim »malim ljudem« pa so ugajale številne kletke z domačimi kunci, katere so razstavili dolenjski kuncerejci pod vodstvom zdravnika g. dr. Jenka.

V nedeljo in ponedeljek so vso dobo razstave razkazovali, razlagali in predavali posameznim skupinam obiskovalcev: ravnatelj ing. Podgornik o poljedelstvu in kmetijskih strojih, ing. Kotlovšek o poljedelstvu, vrtnarstvu in sadjarskih zadrugah, kmetijski nadzornik Wernig o kmetijskem poizkusnem delu in tozadevnih uspehih in strokovni učitelj Flego o sadjarstvu in vinogradništvu.

Razstavo je otvoril v soboto 12. t. m. ob 11 dopoldne v imenu kmetijskega ministrstva g. kmet. svetnik Trampuž, v imenu razstavnega odbora pa g. ravnatelj kmetijske šole ing. Podgornik. Otvoritvi je prisostvoval okr. načelnik g. vladni svetnik Kaki, g. prošt Cerin, g. prvi drž. pravdnik Barle, g. gimnazijski direktor Masel in mnogi drugi zastopniki drž. uradov in korporacij v Novem mestu in okolici. Oblastno samoupravo je zastopal g. ing. Skubic. Razstavo so s svojim obiskom počastili tudi: dvor. svetnik Šuklje, komisar obl. samouprave dr. Natlačen, minister n. r. Sušnik, vseučiliški profesor dr. Lukman, višji kletarski nadzornik Gombač, ravnatelj Kmetijske družbe ing. Lah in mnoge druge odlične osebnosti. Razstavo sta ocenili dve ocenjevalni komisiji: ena za poljedelstvo, druga za sadjarstvo, vrtnarstvo in vinarstvo. Obstojali sta iz kmetijskih strokovnjakov — med njimi kmetijski svetnik Trampuž in ravnatelj Kmetijske družbe ing. Lah — in kmetovalcev novomeškega sreza. Komisiji sta dodelili: 8 zlatih diplom, 17 srebrnih diplom, 24 prvih, 36 drugih in 56 tretjih nagrad. Za nagrade razstavilalec je naklonilo kmetijsko ministristvo Din 20.000 Din, za stroške prireditve je prispevala oblastna uprava 20.000 Din, brez katere podpore bi ne bilo mogoče aranžirati razstave v tako lepem in velikem obsegu.

Razstava, edina te vrste v Sloveniji, ne samo kmetijska, ampak predvsem kmetička razstava je torej nad vse pričakovanje dobro uspela. Mero-dajni gospodje in strokovnjaki in zastopniki vel. župana, samouprave in Kmetijske družbe so izrazili željo, da bi se take, za napredek kmetijstva toli važne in uspešne razstave prirejale v bodoče po vseh okrajih Slovenije. Obilni trud in delo razstavnega odbora pa sta našla najlepše plačilo in priznanje v krasno uspeli razstavi.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 3 vagoni sečenice, 2 dopolna bordonalov, 1 vagon broderskega poda in 1 vagon jelševih plohov, skupaj 7 vagonov. Tendence neizpremenjena.

Žito

Pod vplivom nekoliko čvrstejše tendence na čikaški borzi ter radi zelo intenzivne izvozne kupčije za pšenico in koruzo (umetno sušeno), so danes cene tema predmetoma nategnile. Umetno sušena koruza je skoro brez ponudbe, kajti prodajalec si domala razprodal v tem predmetu. Zaključujejo se večje postavke času primerno suhe koruze za Italijo za december-januar na osnovi 177 Postojna tranzito. — Pšenica spodnjebeška, ki se daj konvenira za vagonski eksport v Bolgarijo, notira 200 Din nakladalna postaja. — Gornjebeška velja istotoliko, na posameznih postajah se dobi še po 197.50. — V ostalih predmetih ni sprememb. Kupčija s pšenično moko je zelo zanemarljena.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Novi Sad. Pšenica bt. 192.50—197.50, bn. la dja »Tisza« 205—210, bn. ladja »Dunav« 200—205. Ostalo nespremenjeno. Tendence nespremenjena. Promet: 64 v. pšenice, 1 ovs, 27 koruze, 1 ječmena, 4 moke, 2 otrobov.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica: okt. 22.85—22.52, zaklj. 22.50—22.52, marec 24.95 do 24.76, zaklj. 24.75—24.76, maj 25.70—25.54, zaklj. 25.44—25.45; rž: okt. 16.70—16.60, zaklj. 16.40 do 16.45, marec 19.10—18.75, zaklj. 18.74—18.75; koruza: maj 17.80—17.52, zaklj. 17.51—17.52.

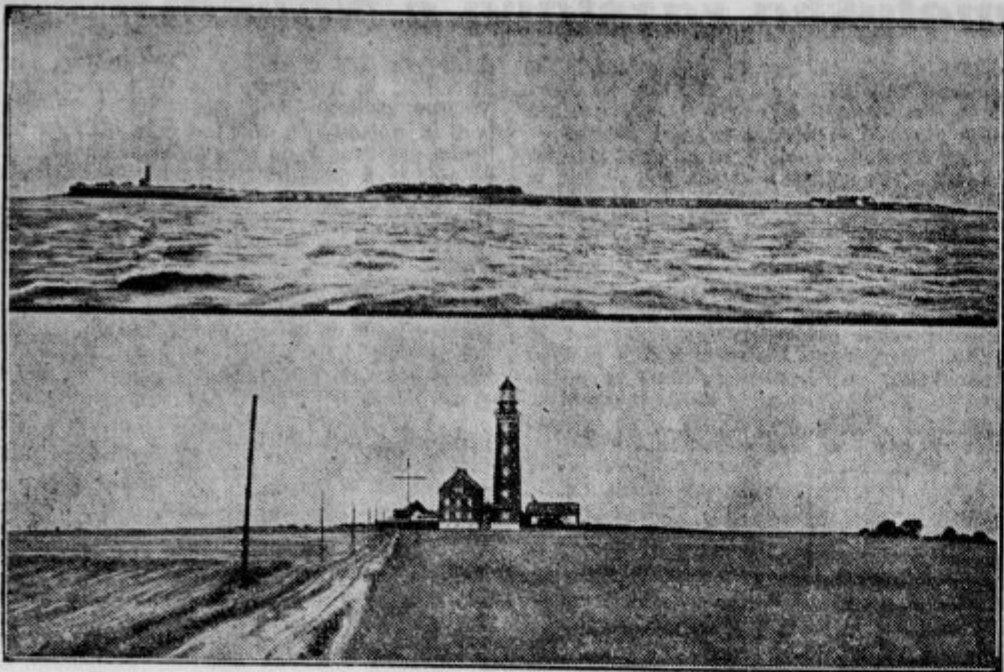
Živina

Ljubljanski sejem, 16. oktobra 1929. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 176 (42) konj, 66 (35) volov, 61 (26) krav, 29 (15) telet, 186 (182) prašičkov za rejo. Nekaj konj se je kupilo tudi za Italijo. Cene so ostale neizpremenjene kakor sledi: voli I. 10.50 Din, II. 9.50, III. 8.50; krave debele 5.50—7.50, klobasrice 4 do 5; teleta 14—15 Din (vse za kg žive teže); konji in prašički za rejo po kakovosti in velikosti.

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo trdke Edward Saborsky & Co., Dunaj.) Prignanih je bilo 7019 pršutarjev in 4982 špeharjev. Iz Jugoslavije 395 pršutarjev in 2284 špeharjev. Cene: Špeharji najboljši 2.10, I. 2—2.06, II. 1.90—1.95, kmetski 1.95—2.10, pršutarji najboljši 2.70, ostali 2.30 do 2.60. Špeharji so bili za 10 grošev cenejši kakor prejšnji teden, za pršutarje pa je ostala cena nespremenjena.

Hmelj

Nürnberg, 16. okt. (Tel. »Slov.«) Na trg je bilo danes pripeljanih 200 bal hmelja. Povpraševanja je bilo dosti. Prodanih je bilo skupaj 250 bal. Dose

Greifswaldski Oje, otoček južnovzhodno od Rujane, kjer bodo 19. t. m. izstrelili raketo v vesolje. Na otoku se nahaja na severni strani samo svetilnik in na jugu par hiš, tako da je nevarnost za ljudi in zgradbe skrajno majhna.

Skrivnostni morilec v Düsseldorfu

V 8 mesecih 15 žrtev — Vse mesto v strahu

Prebivalstvo mesta Düsseldorf trepetalo pred skrivnostnim morilecem, ki je od 3. februarja do 12. t. m. letos v mestu in okolici izvršil sedem umorov in 8 oseb smrtno nevarno ranil, več morilnih poizkusov pa se mu je ponesrečilo. Po vsakem zločinu izgine zločinec brez sledi, da se potem čez nekaj dni nenadoma pojavi v kakem drugem delu mesta. Düsseldorfska policija, ki je v feku zadnjih 25 let odkrila in razvozljala še vsak zločin, je nasproti temu morilecu brez moči. Opetovano je že naprosila za sodelovanje berlinske detektive, ki pa istotako niso imeli nobenega uspeha in so se prav začasa njihove navzočnosti v Düsseldorfu zgodili novi strašni umori. Morilec neomejeno strahuje mesto kakor nevidna pošast.

Slaboumnež kot namišljeni morilec.

Dne 13. aprila je bila düsseldorfška policija pač zaprla 20 letnega brezposelnega Johanna Stausberga kot domnevanega morilca. Stausberg, ki je sin znanega pijanca in slaboumne matere ter je tudi sam slaboumen in pohabljen, je izprva priznal, da je on izvršil dotedanje umore. Vsak posamezni slučaj je posebej podrobno opisal. Moril je zato, tako je izjavil, da bi se maščeval za vse zaničevanje in zapostavljanje, ki ga je moral prestati od ljudi in od rane mladosti; prav posebno pa se je hotel zneiti nad ženskami, ki so ga vedno imele za norca in ki jih je zato sovražil brez razlike.

Preiskovalni sodnik je poslal Stausberga v zdravilišče Bedburg-Hau. Tudi tu je Stausberg vztrajal na svojih izjavah. Potem pa se je zavzel zanj neki zagovornik. Pred njim se je fant razjokal in izjavil, da vse ni nič res, kar je preje izpovedal o zločinih in da z umori ni v nobeni zvezi. Kljub temu so Stausberga obdržali v zavodu in že se je zdelo, da ima policija prav, ki je vztrajala na tem, da je Stausberg pravi morilec; kajti cele tri mesece se ni zgodil noben nov umor ali napad. Tedaj so zopet našli umorjeno neko žensko in nato so si umori in napadi hitro sledili.

Kako morilec dela?

Dne 3. februarja je neznan storilec v temni noči napadel 55 letno Ano Kühn, jo večkrat zabodel z nožem in nato izginil. Čez teden dni so ljudje opazili za nekim plotom kup gorečih smrekovih vej. Ko so razmetali veje, so našli pod njimi napol vzgorelo truplo 8 letne pekovne hčerke Roze Ohliger. Na truplu je bilo 13 ubodov z nožem. Zdravniki so ugotovili, da je bil to isti nož, ki je ranil Kühnovo. Dne 13. februarja so našli v cestnem jarku z istim nožem umorjenega 54 letnega delavca Rudolfa Scheer; morilec mu je zadal v hrbet 21 ran.

Ker se na nobeni teh žrtev niso našli znaki ropa ali npravnega zločina, je policija domnevala, da mora biti storilec kak nevaren blaznik. V prvih dneh aprila je neznanec z

lasom napadel neko žensko, jo vrgel na tla in jo začel daviti. Ženska se je pa tako krepko branila, da jo je napadalec pustil in zbežal. Dva dni nato je bilo na enak način napadeno mlado dekle, ki je pa še moglo klicati na pomoč in je napadalec, ko so prihiteli ljudje, zbežal in pustil tudi vrvice. Nato je policija aretirala Johanna Stausberga — s kakršnim uspehom, že vemo.

Čez tri mesece, dne 3. julija so našli v nekem hotelu umorjeno 35 letno Emo Gross. Dne 21. avgusta pa je v presledkih po 20 minut skrivnostni zločinec v istem mestnem delu na ulici z nožem napadel 18 letno Ano Goldhausen, neko gospo Mantel in nekega Heinricha Kornbluma. Vlakogar je z bliskovito naglico večkrat sunil z nožem v hrbet in nato izginil.

Nato so sledili še strašnejši zločini. Na neki poljski poti v okolici mesta so našli truplo 5 letne Gertrude Hamacher in 14 letne Luise Lenz. Prvi je bila z enim mahom odrezana glava, druga pa je imela nešteto ran — očitno je bila bežala pred morilecem. — Še tisto noč je neznanec z nožem napadel neko dekle in jo težko ranil.

Dne 30. sept. so našli na nekem travniku truplo 31 letne služkinje Ide Reuter, ki je imela na glavi osem težkih ran, prizadetih z nekakim kladivom. Sedaj so se zdravniki tudi spomnili, da so bili nekaj dni prej v bolnico prinesli nezvestno 21 letno služkinjo E. Dörler, ki je imela čisto enake poškodbe, o katerih pa so tedaj domnevali, da jih je dobila ob padcu s kolesa. Dekle je umrlo, ne da bi se zavedlo.

Po vseh teh strašnih dejstvih je razburjenje in strah düsseldorfškega prebivalstva umeven. Nobenega dvoma ne more biti, da je morilec kak blaznik, ki ga napada bolezen od časa do časa. Policija ima sedaj strašno težko nalogo, da strahotnega bolnika izsledí in zavaruje prebivalstvo pred nadaljnjimi njegovimi groznimi čini.

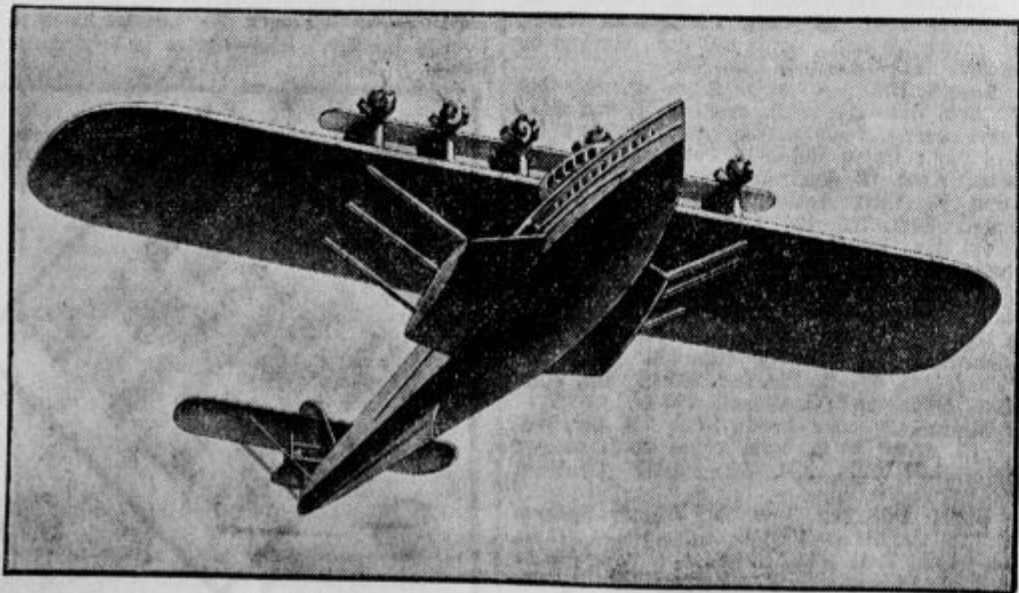
Skrivnosti klobas

V Prahi se je bila svoj čas ustanovila gospodarska zadruga, ki naj bi predelavala vse meso, katerega živinozdravniki v praški klavnici kot neužitno odklonijo, v industrijske svrhe, predvsem v milo. Toda kakor je pravkar prišlo na dan, je zadruga večino tega mesa porabila za izdelavo klobas. Oblasti so uvedle proti zadrugnim funkcionarjem kazensko postopanje.

Blago potrebujete

za zimsko suknjo, za obleko, dalje rabite dežni plašč in drugo. Želimo Vam vse to nuditi prav ugodno v najboljših kvalitetah. Vabimo Vas k trdki

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

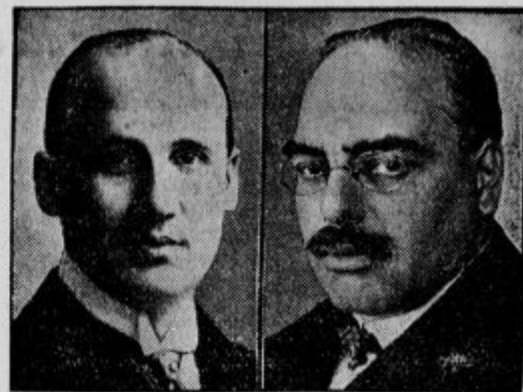

Orjaško letalo Do X. nad Bodenskim jezerom. Letalo se pripravlja na skorajšnji polet v Ameriko.

Prva raketa v vesolje

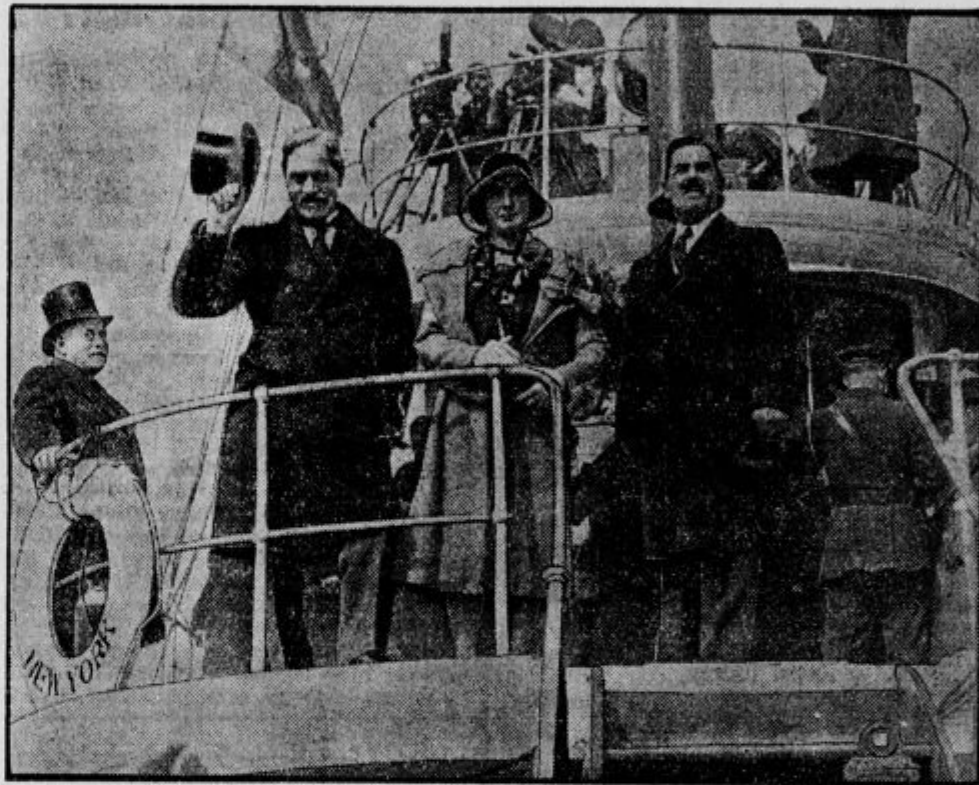
Majhen otoček v Vzhodnem morju greifwaldski Oje, jugozapadno od Rujane, bo 19. t. m. prizorišče prvega poizkusa, da se pošlje z zemlje raketa v vesolje. Poizkus bo izvršil znani prvoborilec za polet v svetovje prof. Hermann Oberth. Poizkusna raketa je 10 m dolga; cev, ki je iz jekla in železne pločevine, ima 10 cm premera. Zaenkrat ni še znano, ali bodo raketo opremili tudi z barometrom, termometrom in drugimi instrumenti, ki bi samotvorno beležili vse vremenske pojave, višino itd. Iz neke izjave prof. Obertha bi se dalo sklepati, da bo to le tehnična preizkušnja njegove rakete in da bo za raziskavanje vesolja kasneje izdelal novo raketo. Kljub temu bo poizkus 19. t. m. izredno zanimiv — ako se namreč posreči. Zelo lahko je mogoče, da se raketa razpoči takoj po izstrelitvi, kakor se je to lani zgodilo Američanu Goddardu. Noben material ni nikdar popolnoma zanesljiv in ravno tako more vsaka nepredvidena motnja vsikdar povzročiti neuspeh. To je prof. Oberth sam na svoji koži izkusil, ko se mu je pred par tedni pri poizkusih pripetila eksplozija. Pri tem se mu je zarilo v obraz dvanajst kosčkov stekla, počila mu je ušesna mrenica in desno roko mu je težko poškodovalo.

Kot gonilno sredstvo je prof. Oberth pri svoji raketi uporabil tekoči kisik, v katerem so ogljene paličice. Po njegovih računih bo letela raketa s hitrostjo 1000 m na sekundo in bo mogla doseči višino 50.000 do 70.000 metrov. S pomočjo samotvornega padobrana se bo raketa potem polagoma vračala na zemljo. Druga naprava, s katero je opremljena raketa, bo preprečila, da bi se raketa v vodi potopila. Raketa bo padla po Oberthovih računih največ 3 do 4 km od mesta izstrelbe na tla.

Ivan Kreuger, švedski kralj vžgalic (levo) in nemški finančni minister dr. Hillerding, ki se pogajata za posojilo Nemčiji proti temu, da preide nemški državni monopol na vžgalice v Kreugerjeve roke

go pokazal enemu svojih prijateljev, ki mu je svetoval, naj stvar objavi v kakem književnem listu. Hawley je ubogal in dobil od uredništva 200 dinarjev honorarja. Objavo je čital seveda tudi Kipling, ki je poslal listu dopisnico, naj bo previdno nasproti takim posvetilom, ki so prav lahko potvorbena. Ne ki zbiralec podpisov slavnih ljudi je pa ponudil dijaku 1000 dinarjev za Kiplingovo knjigo. Hawley je na poziv uredništva predložil Kiplingovo knjigo in uredništvo je objavilo faksimile Kiplingovih posvetil. Za to je dijak zopet dobil 300 dinarjev honorarja. Zbiralec podpisov je pa sedaj Hawleyju ponudil za knjigo 2000 dinarjev. Dijak je ponudbo sprejel, vtaknil denar v žep, nato pa pisal Kiplingu: »Vaše posvetilo, spoštovani gospod Kipling, mi je v resnici prineslo srečo. Hvala-ležen bi Vam bil, če bi mi tudi prihodnjo svojo knjigo poslali s primernim posvetilom. Stroške rad povrnem.« Kipling je na to kajpada — molčal.

Macdonald s hčerko Izabelo ob prihodu v Newyork. Na desni policijski poveljnik Whalen.

Kako trgovci z dekleti love svoje žrtve

V Lüttichu se je pripetil slučaj, ki vzbuja pozornost vse belgijske in francoske javnosti. Hčerka odlične družine se je bila seznanila z nekim francoskim častnikom, ki je rekel, da služi v nekem maroškem polku. Obljubil je dekletu, da jo poroči, kakor hitro doseže ločitev od svoje žene. Meseca januarja letos je častnik pisal dekletu, naj pride v Pariz, da ji bo izposloval francosko državljanstvo. Dekle se je čez par dni srečno vrnilo k staršem. Dne 5. septembra je častnik pisemno pozval dekleta, naj pride v Brügge k nekemu njegovemu prijatelju. Dekle je odpotovalo in se ni več vrnilo ter je sploh izginila za njo vsaka sled. Takoj po njenem odhodu so starši prejeli brzojavko, da je njen ženin pri neki železniški nesreči smrtno ponesrečil. Vse poizvedbe staršev po hčeri so ostale brezuspešne; dognali so le toliko, da ni bilo v francoski vojski nobenega takega častnika in da je bil tudi prijatelj v Brüggeju izmišljen. Po splošni sodbi je dekle padlo v roke trgovcev z dekleti.

Kiplingov podpis

Znameniti angleški pisatelj Rudyard Kipling je podaril mlademu dijaku eno svojih knjig ter mu napisal v posvetilo: »Johnu Hawleyju s pisateljevimi najboljšimi nadami in iskrenimi željami.« Ko je dijak nekega dne potreboval denar, je šel k antikvarju in mu prodal Kiplingovo knjigo s posvetilom za 50 dinarjev. Kmalu nato je tudi Kiplinga zaneslo k temu antikvarju in v roke je dobil tudi svojo knjigo. Namršil je obrvi, kupil knjigo za 100 dinarjev in napisal vanjo še novo posvetilo: »To knjigo je našel pisatelj včeraj pri antikvarju ter jo posveča Johnu Hawleyju s ponovnim zagotovilom najboljših želj in nad.« Tako jo je poslal dijaku. Le-ta je knji-

Samomori na Dunaju padajo

Na dunajski policiji imajo v zadnjem času poseben skrbstveni oddelek za osebe, ki so poizkusile samomor. Skrbstveno delo kaže zelo lepe uspehe. Dočim je bilo v tretjem četrtletju 1928 754 samomorilnih poizkusov, se je letos v istem času znižalo število na 594 slučajev. Od tega je bilo 349 žensk in 245 moških. Skrbstveni oddelek je 26 osebam neposredno omogočil obstanek s trajnim delom. službo itd., v 279 slučajih pa je preskrbel vsaj trenutno olajšanje bede in stiske.

V restavraciji neusmiljeno hrumita glasovir in gosli ter se tepeta med seboj, da gre skozi mozeg in kosti. Nekemu gostu pade v glavo rešilna misel. Po natakarku da poklicati goslarja, ki prihití ves vesel: »Ali želi gospod kako svojo najljubšo pesem? Katero, prosim?« — »Povejte mi najprej, ali igrate vse, kar kdo naroči?« — »Vse, gospod, kar le želite!« — »Potem pa igrata sedaj s tovaršem na karte, dokler ne pojem svojega kosila.«

Novi ogrski vojni minister Julij Gömbös.

Schubertov institut

Kot zadnji odmev slavnosti ob Schubertovi stoletnici se je otvoril na Dunaju mednarodni institut njegovega imena. Znameniti skladatelj je umrl v revščini, preganjan po hišnem lastniku, mešarju in peku, katerim ni mogel poplačati dolga. Zato ima njegova ustanova nalogo izdatno pomagati mladim glasbenikom ter jim omogočiti pot do samostojnega ustvarjanja. Uradni naslov ustanove se glasi: Schubert-Gedächtnis-Stiftung, Spenglergasse 21, Wien V. in se institut nahaja pod pokroviteljstvom avstrijske republike ozir. dunajske občine. Zamišljen je tako, da plača vsaka posamezna država v Schubertovo glavno določeno znesek (v dosedanjih primerih je znašal od 15 do 50 tisoč dolarjev). Ta denar se potem uporabi v korist gojencev ter države na Dunaju in predloži posebni uradni odbor natančno poročilo o izdatkih. Vsak gojenec ali gojenka (absolvent kon-

zervatorija) ostane na Dunaju toliko časa, kolikor bo smatral za potrebno Schubertov odbor: obiskoval bo predavanja in koncerte ter nastopal od kraja pri domačih ter pozneje pri javnih prireditvah. Kot predsednik Schubertovega odbora je bil izvoljen znani profesor Viljem Kienzl. Med odborniki so skladatelj Frane Lehar, dirigent državne opere Fr. Schalek, znani pevci in drugi. Razen Avstrije so se pred vsem za ustanovo pozanimali Nemci, in so ji naklonili podpore ozir. ustanovili štipendije Berlin, München, Leipzig, Köln in druga mesta. Podružnice Schubertovega odbora so ustanovljene na Nizozemskem, Švedskem in Danskem, pred vsem pa so se oglašile Zedinjene Države. Gojenci iz Newyorka, Washingtona in Chicaga so že dospeli na Dunaj, ki na ta način dobiva pomen mednarodnega glasbenega središča.

I. praški kongres slovanskih filologov

Sledeča iz številnih poročil in predavanj se tičejo Slovenije in Slovencev: A. Belić (Belgrad). O slovenski lingvistični bibliografiji. M. Maleček (Chabówka). Slovansko prebivalstvo Istre v luči jezikoslovnega raziskovanja. P. Skok (Zagreb). Projekt d'un Atlas linguistique yougoslave. Zbornik član- kov o Josiju Dobrovskem (1758—1829), ki je izšel ob stoletnici smrti v založbi Kongresa, vsebuje med drugim prispevke: F. Kidrič: Dobrovsky in sloven- ski prepoved. N. Zupančič: Dobrovskega naziranje o sporih in poznejša mišljenja o njih. Razen znan- stvenih je razpravljalo veliko Kongres o praktičnih vprašanjih slovanske vzajemnosti, za katere se je posebno zavzel M. Murko. Govoril je o medsebojni zamenjavi in dopisovanju srednješolcev in visokošol- cev, dočim so poročali Z. Markovičeva (Zagreb) in M. Weingart z J. Horakom (Praga) o obveznem pouku slovanske književnosti in jezikov na gimna- zijah ter univerzah.

Canfarijev spomenik na Vrhniki

(Nekaj ugotovitev in opomb k izjavljajočemu članku v »Slovenskem Narodu« z dne 8. oktobra t. l.)

Podpisani sem potem te polemike zvedel o konkurenciji za gori omenjeni spomenik. Izgleda, kakor da bi bilo v resnici nekaj skupnega med odborom in tu imenovanim kiparjem. Glasom no- tice ima odbor pet osnutkov in vse od istega av- torja. Na podlagi baje razpisane konkurence, bi nato kot najboljšemu delu bila oddana izvršitev spomenika. Tako bi ostal kakor meni, tudi skoro vsem ostalim kiparjem razpis prikrit, delo pa z izgovorom javno objavljenega razpisa nepravilnim potom oddano. Ako imenovani odbor že ne čuti nobene odgovornosti nasproti javnosti, ki je de- narno prispevala, potem pač lahko pod roko odda delo komurkoli, ne sme pa tako postopati, kakor je tukaj postopal. Dosedaj je bil povsod naslednji običaj. Konkurenčni razpis se je dostavil vsem po- sameznim znanim kiparjem. Za ostale in poleg tega se je objavil v vseh listih z debelo tiskanim naslovom. Razpis je v glavnem vseboval sledeče:

1. prostor postavitve spomenika,
2. idejne zahteve,
3. material iz katerega naj bo izveden,
4. velikost poslanih osnutkov,
5. razpoložljiva vsota,
6. jury (točna imena vseh članov),
7. postopanje pri delovanju jury,
8. postopanje pri delovanju ožje jury,
9. nagradna razdelitev,
10. obveza odbora nasproti jury, to je da se bo od jury določeni najboljši osnutek izvršil (edina izjema denarni primanjkljaj),
11. ali je konkurenca javna ali tajna,
12. rok doposlanih del,
13. vrnitev doposlanih del.

Resnici na ljubo še nekaj glede forsiranja go- vovega kiparja. Pri nas imamo akademične in ne- akademične kiparje tako zvane umetniške samo- uke. Med te druge spada tudi kipar (g. Alojzij Do- linar), čegar glasom notice »so vsa najboljša dela v Ljubljani njegova«. Imamo pa samo tele dobre in slabe spomenike: Ganglov Vodnik, Valvasor; Zajčev Prešeren; Peruzzi-Kosov Miklošič; Berne- kerjev Trubar; Fr. Kralj Borštnik, Verovšek; To- netta Kralja Zolger. Imenovani g. kipar torej nima dosedaj še nobenega spomenika, imel pa ga bo šele na Plečnikovih Iliriji in s tem sloves najne- znatnejšega spomenika — ker bosta le dve obraz- ni maski! Ali ni to storija kot ona o žabi in volu?

Ljubljana, 4. oktobra 1929.

Akademični kipar Francè Kralj.

* Ta članek je bil izročen najprvo »Sloven- skemu Narodu« v tisk, ki ga pa ni hotel natisniti.

Soudayev naslednik André Thérive

Za nedavno umrli Paulom Soudayem je za- sedel prestol »Tempovega« slovenskega kritika André Thérive. Znano je, da imajo sodbe velikih pariških dnevnikov zlasti v slovstvenih in umet- niških zadevah ogromen vpliv na javno mnenje in je ta vpliv tudi utemeljen, kajti stalni kritiki del listov so skrbno izbrani in pomeni v Franciji biti n. pr. »Tempov« književni kritik veliko čast in odlikovanje. Thérive, ki uživa v vrsti sodobnih francoskih pisateljev velik ugled, je napisal mnogo romanov, za katere je prejel Balzacovo nagrado. Ti romani so pisani nekako v zmislu nemških »Hei- matsdichterjev«, vendar so prežeti z vse drugač- nim duhom. Znan je Thérive po svojih jezikovnih pomenkih »Querelles de langage« v »Les nou- velles littéraires« ter se je proslavil kot esejist s knjigama »Opinion littéraire« in »Français«. Nje- gova globoka naobrazba je združena z bistrim in ironičnim duhom. V poslednjem času je objavil Thérive v družbi Léona Lemonnier manifest nove književne struje, ki jo imenujeta »populizem«. Po- glavni točki nove šole sta: I. Dovolj je nališpa- nih in snobističnih osebnosti v našem slovstvu. Opisovati hočemo ljudstvo. Najprej si pa hočemo prizadevati, opazovati resničnost. — II. V nekem zmislu smo zoper naturalizem. Jezik naturalizma ni moderen. Nečemo se zapletati v socialne dok- trine, ki stremijo po deformaciji književnega dela. Ostane dvojce: pogumnost v izbiranju predmeta; in pa nemaniriran cinizem ter neke vrste trivialnost okusa.

Knjiga o poljskem pozitivizmu. Izmed do- sedanjih del o tem obdobju poljske duševne zgodovine je gotovo najboljše in najtoč- nejše delo »Oris novejšje poljske literature (1864—1897)« izpod peresa Piotra Chmielav- skega, ki je tudi sam bil duševni otrok ome- njene epohe. Razen njega bi bilo omeniti Dugazewskega, ki je tudi napisal dober, čeprav ne preobširen opis poljskega pozitivizma. Naj- novejšje delo o tem predmetu pa je spis »Bor- ba na parnasu in za parnas«, ki mu je avtor Kazimierz Wójcicki. Delo je preračunano na pet zvezkov, a je za enkrat izšel šele en zvezek. Prinaša predvsem veliko materiala, zlasti z ozirom na Varšavo, kjer je poljski pozitivizem imel svoje najmočnejše postojanko. Odtod je odjeknil z najmočnejšim odmevom v Galiciji. O delu je sicer še reči, da je premalo sintetično, tudi se ozira ne toliko na celotno problema- tiko dobe kot na odziv pozitivističnih idej v literaturi, kar je vsekakor enostransko. Le tako je razumljivo, da n. pr. govorec o tujih vplivih, avtor omenja Taine-a, ne pa tudi Comte-a, dasi je le-ta po vsej priliki bil pred njim znan na Poljskem. Zanimivo za povojno duševno usmer- jenost Poljakov je tudi avtorjevo poudarjanje preminogih skupnih točk, kjer se po njegovem mnenju dotika ta poljski pozitivizem in poljska sodobnost.

Jugoslovanski turizem. Oktobrska številka tega razkošno izdanega in bogato ilustriranega mesečnika prinaša zopet krasne slike iz našega Primorja ter velezanimive članke. Navajamo nekaj naslovov: Dr. M. Vidovec: Turizem na dubrovačkoj rivjeri. — Dr. Ciri Zizek: Turizem u odnosu Českoslovačke republike i kraljevine Jugoslavije. — Gospa F. Co- peland, ki stalno prebiva v Ljubljani in ki ima mnogo prijateljev med Slovenci, piše v angleškem jeziku jako zanimivo razpravo »The Jugoslav Adri- atic«. — Odlična sta tudi oba prispevka v nemškem jeziku: Jonny Behm: In der Boka Kotorska, ter dr. Franz Babinger: Wegweiser durch Südserbien. — Izvrsten in pester je drobiž.

Kako je s filmom v Avstriji

Avstrijska filmska industrija je stara komaj dvajset let. Dva skromna fotografa Kolm in sedanji režiser J. Fleck sta v letih 1908 in 1909 v svojih majhnih ateljejih, največ pa na prostem snemala prve kratke filme. Eden pomembnejših filmov je bil »Od stopnje do stopnje«. Iz teh primitivnih po- četkov je l. 1912 nastala filmska družba »Kunstfilme«, ki je začela producirati večje filme, ponajveč po pesniških sužetih Ludvika Anzengruberja.

Faktični stvaritelj in organizator filmske indu- strije v Avstriji pa je bil prerano umrl Aleksander (Saša) Kolowrat. Bil je grofovske rodovine in se je z velikim ognjem navduševal za vsako novost teh- ničnih iznajdb. Pečal se je prva leta z avtomobiliz- mom, pozneje pa je vso svojo nemajhno energijo porabil za filmske študije. On je tudi ustanovitelj še danes obstoječe družbe »Saša-film«. — Tik pred vojno se je omenjena družba fuzionirala z družbo Mešter in obe skupaj sta ustvarili prvi večji avstrijski film »Dunaj med vojno«.

Med vojno so se ustanovile še druge filmske firme, ker iz inozemstva ni bilo mogoče dobiti no- benege filma. Tako je nastala družba Micofilm s svojimi lepimi ateljeji v Schönbrunn. Po vojni je industrija začela padati, pa že l. 1919 je spet mo- gočno vzvela. Kar 30 novih družb je začelo graditi filmske ateljeje. Takrat so nastali Dreamland-ate- lije, Astoria in Mondial-ate lije. Največ kapitala je imela družba Vita-film. Ona je zgradila tudi naj- večji atelije, ki je bil šele l. 1923 dovršen. Letno je bilo izgotovljenih do 70 večjih filmov, poleg manj- ših kulturnih in poučnih, katerih število je šlo nad sto vsako leto. Pomembnejša filma teh let sta »Kra- ljica sužnje« in pa »Deset božjih zapovedi«, katera smo imeli priliko videti tudi v Ljubljani.

Borzni polom na Dunaju l. 1924 je skoraj na mah uničil vse filmske produkcijske družbe; isto-

časno pa je ameriški film preplaval vso Avstrijo. L. 1925 je celokupna avstrijska filmska industrija producirala le pet filmov, preko morja pa jih je bilo prepeljanih do 2000.

Dunajska »Filmbund« je dosegla potem od države kontingentiranje filmskega uvoza v proporec 1:20; t. j. za vsak avstrijski novi film se jih sme uvoziti 20 iz inozemstva. Začetkom l. 1926 je filmska industrija začela spet vstajati in danes imamo pre- cejnje število pomembnejših filmskih družb, pred- vsem »Saša-film«, potem »Ottol-film«, »Allians- film« in »Lito-film«.

Leto 1928 je bilo zelo živahno in pričakovati je, da postane Dunaj novi svetovni filmski center. Tako mu radi podnebja, še bolj pa radi krasne oko- lice prorokujejo sijajno filmsko bodočnost. Seveda pa mora biti preje oblast filmu bolj naklonjena, kot mu je bila dosedaj.

Film »Junaška desnica« v Ljubljanskem dvoru je ameriške produkcije iz življenja ameriških farmerjev. Ideja je dokaj šibka, interesanino pa je obdovajati moč in spretnost Jones-a Buck. Preje teče film »Besna regimenta«, ljubka humoreska iz otročjega in pasjega življenja, ki zlasti mladi kino- publiko izvajlja obilo smeja.

Jos. Lavtizar: Darinka. Izšla je spevoigra v treh dejanjih »Darinka«. Snov je vzeta iz domače zgodovine izza časa, ko je moralo naše ljudstvo tlačaniti mogočnim graščakom. Spevoigra je prire- jena po Ant. Hribarjevi junakiški pesmi »Krški zmaj«. Lepo podoba na ovitku je naslikal v treh barvah M. Gaspari. Cena partituri (32 velikih strani) 34 Din, besedilo 4 Din. Dobiva se pri skladatelju Jos. Lavtizarju, župniku v Ratečah na Gorenjskem in v knjigarnah.

Prisilna dražba Mianijevega posestva v Boh. Bistrici

se bo vršila 21. oktobra t. l. ob 9 dop. v sobi št. 26 Okrajnega sodišča v Radovljici

Prodalo se bo zemljišče vlož. št. 346, kat. obč. Bohinjska Bistrica, to je hiša št. 157 z vrtno hišico in gospodarskim poslopjem ter šest zemljskih parcel. - Po- sestvo je v najlepši legi, ob glavni cesti.

Prodajalo se bo ločeno po sledečih skupinah:

- Parcela št. 295 in 296: hiša, gospodarsko poslopje, lopa in stavbni prostor v izmeri 4341 m² — cenjeno na 96.250 Din.
- Parcela št. 294 in 297: njivi nad cestami v izmeri 5685 m² — cenj. na 28.425 Din.
- Parcela št. 263/1: njiva na Goričici v izmeri 3130 m² — cenjeno na 6.260 Din.
- Parcela št. 965: travnik ob Savi v izmeri 3007 m² — cenjeno na 1.514 Din.
- Parcela št. 211/81, kat. obč. Nomenj: gozd pod Lozani v izmeri nad 2 orala z mladim smrekovim, 15 letnim narščanjem — cenjeno na 5.516 Din.

Najmanjši ponudek znaša pri skupini I. polovico, pri ostalih skupinah dve tret- jim vrednosti.

Vadium znaša 10. del cenilne vrednosti.

Interesenti se vabijo k udeležbi.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naš nadvse ljubljani soprog in oče, predragi in nepozabni sin, brat, stric in svak, gospod

Vlado Kmet-Bergant

mornariški administrativni poručnik v pok. in absol. pravnik

v sredo, dne 16. oktobra 1929 ob 12, previden s tolažili svete vere, v 38. letu svoje dobe, bogu vdano preminul. — Pogreb se bo vršil v petek, dne 18. oktobra 1929 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Gosposvetska cesta 8, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se bo truplo ljubega pokojnika položilo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1929.

Nada Kmet, roj. Smolé, soproga. Jazi, sinček. Marija Kmet, mati. Ivan Kmet, očim. Dr. Stanko Kmet-Bergant; Milan Kmet, brata. Marica por. dr. Ješetova, Martina Kmet, sestre. — Vsi ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Maurice Renard:

Sinja nevarnost

Koncem avgusta je prejel Le Tellier od vojvode agneškega pismo, v katerem ga vabi k tekmi med državnim zrakoplovom in njegovim novim aeroplanom, ki je bila napovedana za šestega septembra v Parizu. Aeroplanu je dal ime »Skobec«, balon pa se imenuje »Proletere«. »Skobec« leti več kot stoosemdeset kilo- metrov v uri, zgrajen pa da je izredno trdno. S »Skob- cem«, ki bo gotovo prekosil vsa pričakovanja, je pisal vojvoda, misli iti na lov za onivaji.

Le Tellier se je odločil odpotovati četrtega sep- tembra.

Kmalu je ta dan napočil in našel Le Tellierje že v njegovem pariškem stanovanju.

Le Tellier je o pol desetih dopoldne baš name- raval zapustiti hišo, ko mu med vratni stopi nasproti Monbardeau v potni obleki in žalostnega lica.

»Ali se je kaj pripetilo?« vpraša zvezdogled pre- strašen.

»Le miren bodi. Vsi v Mirastelu so zdravi. To- da ...«

»Marija Terezija?«

»Ne, ne! — Ubogi Robert je mrtev!«

»O! ... Kako pa si to zvedel? In zakaj si pustil bolnega Maksima in ženske same in došel semkaj? Zakaj pa nisi brzojavil?«

»Vidiš stvar je taka. Predsinočnjem začujem zo- pet znano žvižganje v zraku. Zjutraj smo iz silne moč- vare izveleli — Roberta Collina. Bil je popolnoma razbit, toda umrl je že prej, umrl vsled zadušjenja.

28

Obraz je imel ves črn in otekel, čelo vse zabuhlo in kri je stopila skozi kožo. Znak, da je bil del časa v brezračnem prostoru ... Toda živega ga niso rezali, ne, niso ga. Vsaj to je dobro.«

»Grozovito!«

»Jaz pa prihajam, da izpolnim njegovo zadnjo voljo.«

Monbardeau potegne iz žepa rdeč zvezek z bro- nastimi zaponkami. Nesrečni Collin si je ta zvezek s pasom pritril k telesu.

Na ščitku na platnici stoji napis:

»Čimprej predati gospodu Le Tellierju, ravnate- lju zvezdarne. Če je on mrtev: doktorju Monbardeau-u iz Artemarea. Če je ta mrtev: Vojvodi Agneškemu. Če je ta mrtev: vrhovnemu poglavarju države.«

Le Tellierja polijejo solze.

»Draga, draga žrtev zvestobe! Ubogi, ljubi Ro- bert! Pustil se je ujeti radi Marije Terezije! S smrtjo je plačal svoje poročilo!«

Toda že je prišla gospodinja klicat Le Tellierja, zakaj avtomobil, ki ga je imel povesti k tekmi, je že čakal.

»Idiva, Monbardeau«, vzkligne učenjak, »spoto- ma bova čitala!« Vojvodo avtomobil je odbrazil s hitrostjo devet- desetih kilometrov k tekmi.

V gnječi vlemesta je avtomobil kmalu težko pro- diral dalje, kljub brušču sta moža čitala z mrzlično nestrpnostjo Robertov dnevnik.

Dnevnik Roberta Collina.

4. julija, ob treh popoldne.

Štiriindvajset ur potem, ko so me pobrali. Ho- čem popisati vse doživljaje in poročati onim, ki ča-

kajo na ujetnike ali vsaj na vesti. Toda kako naj uredim, da bodo dobili knjigo v roke? Ne vem.

Včeraj, sredo, popoldne ob treh, sem postal žrtev onivajgov. Prostovoljna žrtev; že dalj časa sem se jim izpostavljaj. Sele včeraj sem na pol pota s Colombierja v Mali Virieve začul ono njihovo brnenje.

Prvi hip sem se bal. Ker sem vedel, da me bo- do vlekli zelo visoko v zrak, sem se opravił za zimo. Ko tako čakam, kako me bodo sesali v višino, me naenkrat nekaj z vso surovostjo zgrabi zadaj okrog pasu in me vleče v zrak.

Tolčem s pestmi okrog sebe kakor blazen. Za- man. Ono nekaj me pritiska k sebi in izpusti in glej: že sem bil nekaj centimetrov visoko v zraku. Sledi pok, ki si ga ne vem razlagati. Brnenje postane glas- nejše. Še enkrat poizkusim ubežati, toda obdaja me povsem nevidna kletka, ob katero butam. In tedaj: zopet oni strašni »klak!« Dvigajo me kvišku.

Vse to se je zgodilo v eni sami sekundi.

Sinem kvišku, v ravni črti, zelo hitro, zelo ... Pod menoj se udara Colombier v svojo okolico, zemlje se mi zdi ogromen lijak, žrelo z osrednjo osjo, v ka- tero pada vse. Popade me slabost, omotica, v grlu me jame tiščati. Spočetka sem bil okrog sebe, posej kamenim od groze in se bojim pasti v prepad, če bi skrivnostna sila popustila. Rad bi opazoval instru- mente, tlakomer in tako dalje, pa mi je to nemogoče. Z muko se prisilim vsaj k temu, da napenjam ušesi. Čujem šumenje vetra, toda mene ne opihava nobena sapica. Očividno se nahajam v popolnoma zaprtem prostoru, v povsem nevidni celici in z njo vred drvim kvišku.

Čakam, kdaj se pokaže stroj, ki me sesa kvišku. Pa nič. Smatram onivaje za nadzemska bitja.

»Ljudska knjižnica in založništvo Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 25. zvezek: Haggard, H.C. CESARJA MONTEZUMA. 32 Din, vez. 42 Din. 26. zvezek: Lorenzini, STORZKE IN NJIHOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. 14 Din, vez. 22 Din. 27. zvezek: PREGLED OTROCI SOLNCA. 24 Din, vez. 32 Din. 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. 28 Din, vez. 40 Din. 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE. 30 Din, vez. 42 Din. 30. zvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE. 28 Din, vez. 40 Din.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za 3 cifre 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček, račun Ljubljana 10.349, Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Kontoristinja
začetnica, išče brezplačno službo. - Ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod »Vestna 24«.

Službe išče
mlad slaščičarski in medicinski pomočnik. Poizve se v upravi »Slov.« pod št. 11.637.

Službodobe

Prodajalko
pridno, pošteno in krščansko, rabi za takojšnji nastop trgovina z mešanim blagom na deželi. Starost 28-35 let. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi pod št. 11.617.

Hlapca
ki je vajen konj in poljskega dela, sprejemem takoj. Franc Jerko, Črnuče pri Ljubljani.

Trgov. vajenca
zdravega, iz poštene hiše, sprejemem takoj v trgovino z mešanim blagom. Z vso ali delno oskrbo v hiši. - Ponudbe pod »Poštenost, glavna stvar« na upravo pod št. 11.613.

Služkinja
srednjih let, ki zna kuhati in za vsa hišna dela, pridna, ki je sedaj v dobri hiši in ima daljša spravevala, se takoj sprejme. Plača 300-400 Din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11.670.

Za župnišče
na deželi se išče kuharica za takoj, ki je vajena vsega gospodinjstva ter dela pri živini in na polju. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.640.

Oskrbnik (samski)
z večletno prakso v poljedelstvu, živinoreji in vinogradništvu, se išče za večje posestvo. Ponudbe s tozadevnimi spravevali in zahtevno plače, je poslati na upravo veleposestva Beli kamen, pošta Grosuplje, Dolenjsko.

Pridnega delavca
obnem šoferja, ter vpejlanega potnika v žitni in špecerijski stroki, išče veletrgovina v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod »Stalno nameščenje« št. 11.675.

Modistovska učenka
se sprejme takoj. Naslov v upravi lista št. 11.657.

Zasluzek

Zasluzek
dnevno 100-200 Din si lahko pridobi vsak, kateri ima par ur na dan časa, za delo v svojem kraju, bodisi v mestu ali na deželi. Zastopstvo se izroči v vseh slovenskih krajih samo zanesljivim in v svojem kraju poznanim ljudem, moškim kakor ženskam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov v Maribor: L. Mažir, Maribor. Ob železnici 4-II.

Pouk

Šoferska šola
l. obl. konc. Čamernek, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). - Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Stanovanja

Soba
opremljena s hrano ali brez, se odda v sredini mesta. - Naslov v upravi pod št. 11.604.

Stanovanje
2 sob, kuhinje in pritliklin se odda mirni stranki. Naslov pove uprava Slovenca pod št. 11.638.

Meblovano sobo
s prostim vhom, elektriko in parketirano, se takoj odda 1 ali 2 gospodoma. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.651.

Vnajem

Skladišče
lepo, suho in svetlo, pripravnost za delavnico, kakor n. pr. pletilstvo ali kaj sličnega, se takoj odda. - Kje, pove uprava Slovenca pod št. 11.634.

Dobro idoča trgovina
z mešan. blagom, se odda. - Vpraša se v Novi vasi. Bolfenkova cesta 8, pri Mariboru.

Inserati

v »Slovencu«
imajo največji uspeh.

Objave

Ponovitev razpisa
objavljenega v našem listu z dne 8. okt. Ponudbe do 19. okt. do 6 zvečer. - Krajevni šolski odbor, Zgornja Šiška.

Dražba bo

v Mavčičah pri Medvodah v nedeljo 20. okt. ob 10 dopoldne in ob 3 pop. Zapuščina pok. župnika g. Marčiča: obleka, kuhinjska posoda, elegantna hišna oprava, prvovrsten harmonij, ameriški sistem, izvrsten klavir itd.

Posrestva

Posestvo kupim
v bližini Maribora, ki naj bi obsegalo približno 8 oralo v njiv na ravni, do 4 orale senožeta in 8 do 10 oralo lepega gozda, ter 2-3 orale sadonosnika obnem z lepo hišo na malo hribovitem kraju in na solčni strani, blizu cerkve, glavne ceste in železniške postaje, kot glavni pogoj pa je že vpejlan elektrika ali vsaj dana možnost, da se ista lahko vnese, dalje, če je na posestvu tudi mlin, žaga ali trgovina. Pri nakupu plačam takoj do 120 tisoč Din. Ostalo pa po pozneje. Posredovalci izključeni. Ponudbe je poslati na upravo pod »Lepa bodočnost št. 11.509«.

Kupimo

20% kronske bone
kupi Pučka štedionja i založni zavod d. d., Osišek, Desetičina ul. 27.

Želod

divji kostanj, bukov žir, seme akacije, javorja, je love storže, plača najbolje »Fructus«, Ljubljana, Krekov trg 10/I.

Luknjačo

(Lochstance), dobro ohranjeno, do 8 mm luknje, kupi: K. Bocak, kleparstvo, Tržič.

Prodamo

Naprodaj sta
zaradi bolezni v družini dva, skoraj popolnoma nova stroja za pletenje nogavic. Eden za 8-36, drugi 8-22. - Povprašati je: Kamna gorica št. 41.

Puhasto perje

kilogram po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. - Potem čist belo gosje kg po 130 Din in čist beli puh kg po 300 Din. - L. Brozović, Zagreb, Ilica 82.

Ladijska tla

30 mm naprodaj. - Franc Pust, Strelška ulica.

Proda se

v bližini Ljubljane ležeče tovarniško poslopje, urejeno za mlinski obrat ali za kako drugo industrijo z vodno močjo 45 konjskih sil, z nekaj zemljišča ter stanovanjska hiša z dvema stanovanjema. - Informacije pri dr. Korunu, advokatu v Ljubljani, Aleksandrova c. 9.

Stanovanjska hiša

s 3 velikimi sobami in pritliklinami v Savinjski dolini v prometnem kraju ob železnici se proda. - Informacije pri dr. Korunu, advokatu v Ljubljani, Aleksandrova c. 9.

Sadjevec

prvovrstni sladki iz zlatih parmenk - prodaja v vsaki množini Štajerska sadjarska zadruga, Maribor, Miklošičeva ulica 2.

Strešne opeke

stare, več tisoč, v dobrem stanju - naprodaj. Vpraša naj se v Mariboru, Cvetlična ulica 18.

Obrt

Dežne plašče
priporoča po konkurenčnih cenah Martin Jančigaj, Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) 1.

Modna trgovina

Anton Paš, Maribor, Slovenska ulica 4. Nogavice, rokavice, srajce, kravate, jopice, vso damsko, moško in otroško perilo, volnene veste itd. itd. - Strogo solidne cene!

Novost, gospodje in dame!

Vaša stara oblačilna garderoba bo strokovnjak popravljena, zlikana, da bo kot nova, ako jo pošljete v Walett Express, Ljubljana, Stari trg 19, levo. Izgotovitev na željo takoj. Cena expressnemu likanju 25 Din. Stalnim abonentom znižano. Na deželo z obratno pošto. Po obleko se pošlje tudi na dom.

Budilke
(vekerce) po 60 Din s triletim jamstvom - nudi Ivan Pakiz, Ljubljana - Pred škofijo 15.

Štedilnike

in češke PECNICE nudi takoj v lični in ceni izdelavi ključav. Kosmač Fr., Trnovo, Jeranova 5.

F. Čuden Ljubljana

Prešernova ulica št. 1
Poročni vrstani
Priporoča se

delikatesna trgovina in zajutrkovalnica

J. BUZZOLINI
Ljubljana, Lingarjeva ul. (za škofijo).

IVORNICA STAMPILJK

I. SOKLIČ
MARIBOR
Aleksandrova cesta 34

GLASBENI INSTRUMENTI
gramofoni, harmonike
direktno iz
Tovarne
oz. tov. skladišča
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI
KATALOG
Meinel & Herold
Maribor št. 102 A.

Razno
Na obroke
kupite po originalnih cenah vse predmete, ako se obrnete na Kreditno zadrugo detajlnih trgovcev, Ljubljana - Cigaletova ulica 1.

Stalna razstava

umetniških slik. - Velika izbira okvirjev. A. Kos, Ljubljana, Mestni trg 25, naspr. magistrata. Sprejem potnike za prodajo slik.

Motorne lokomotive

za pogon s sirovim oljem

DIESEL-MOTORNE-LOKOMOTIVE

za lahne proge. Posebno ceneni pogon. Popolnoma zanesljive in trpežne skozi dolgo vrsto let pri največjem obteženju počenši od 7.5 KS. Teža v pogonu 2.3 to. za tir 500 mm in več

ORENSTEIN I KOPPEL D. D.
ZAGREB, FRANKOVAJSKA 2/II. - TELEFON BROJ 50-64

Inserirajte

v
»Slovencu«

Zanesljivo zdravilo za nego las je novoiznajdena francoska pomada **»MICHEL«**. Sedaj 95% plešastih zopet dobi nazaj svoje izgubljene lase, tedaj je oni, ki mu izpadajo lasje ali sive, ali so mu izpadli do polovice, uverjen, da se mu zopet povrnejo lasje in ozdravi lasno tkivo, odstrani pa perhaj, srbež in vse one boili, vsled katerih lasje izpadajo ali osive. Pošilja po povzetju **»MICHEL«**, Vasina 8, Beograd. - Prodaja tudi lekarna Delini, Knez Mihajlova 1. Doze 60, 80, 100 in 160 gr. Cene 115, 130, 185 in 290 dinarjev. Nekaterim osebam za došen 60 gr. drugim pa 160 gr. kakor je komu več ali manj obolelo lasno tkivo. Nekatera oseba porabi 160 gr. pa jej ne zraste tako lasje, kot jih je imela, tedaj pošljemo na svoje stroške še 160 gr. omenjenega zdravila - V vsaki dozi je priloženo navodilo o uporabi in garancija za uspeh. - Poštuna gre na naše stroške.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dobri soprog, iskreno ljubljani, nepozabni oče, stari oče, tast, brat, stric in svak, gospod

PETER LUKAS

čevljarški mojster

v torek dne 15. oktobra zvečer ob 1/11, po dolgi in mukepolni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 75. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal. - Pogreb draga pokojnika bo v četrtek 17. oktobra ob 1/5 popoldne iz hiše žalosti, Hranilnična cesta 6, na pokopališču k Sv. Križu. - Sveta maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek dne 21. oktobra ob 7 zjutraj pri Sv. Krištofu.

Ljubljana - Celje, dne 16. oktobra 1929.

Žalujejo rodbine: LUKAS, DELIČ.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in gospodom duhovnikom sporočamo, da je naš dragi sorodnik, preč. gospod

IVAN KOMLJANEC

gimn. profesor v pok., zlatomašnik itd.

danes ob 8 zjutraj, po daljši bolezni in pokrepčan s svetimi zakramenti za umirajoče umrl v Bučki, star 81 let. Pokojnikov pogreb bo v petek, 18. oktobra 1929, ob 10 dopoldne v Bučki.

Rajnega gospoda priporočamo v molitev.

Bučka, dne 16. oktobra 1929.

Žalujoči sorodniki.

Pod menoj se obzorje čedalje bolj razmika, čedalje ogromnejši krog vidim pod seboj. Tam ... Mont Blanc ... kakor bel in moder kristal. Kaj? v višini 4800 metrov ... ne zmrzujem? Saj vendar pade temperatura, čim se dvigneš svojih 215 metrov, takoj za eno stopinjo!

Šest kilometrov višine. Sedaj bi bil moral biti že ves leden in ivnat, pa nič! Moj dih bi moral biti megla, čutiti bi moral morskoro bolezen, pa nič! Diham pravilno, srce bije pravilno. Niti enega onih pojavov ne opazim, o katerih sem čital, le omotica me nekoliko mami, ko gledam nizdol.

Sem že višje kakor vrh Gavrizankarja. Nemogoče! Se nihče na svetu ni v tej višini izhajal brez aparatov za vdihavanje kisika ...

Ko mi je od omotice nekoliko odleglo, poiščem svoj kisikov aparat in ga pripravim. Poiščem toplomer: osemnajst Celzija nad ničlo! Barometer: sedemstošestdeset. Blazno. Kakor na zemlji.

Jasno je, da sem preživel to, kar popisujem na eni strani svojega zvezka, v eni sami minuti, celo sekundi. Tako hitro sem se dvigal.

Poslušam pazneje: kakor bi žametaste tačice tik-takale po nečem tršem: klip, klap, klip, klap. Vzajem uro v roke in računam. Najmanj trideset kilometrov nad zemljo sem že! Zemlja je že tako daleč od mene, da me vid vara, ali se sploh še kaj dviguje ali pa tičim na mestu.

Kaj pa toč? V višini nad menoj, na desni je v zraku črna točka, ki se mi bliža s strašno brzino. Kakor bi padala navzdol. Pa se le jaz dvigam proti njej.

Vzamem daljnogled, da bi si ogledal nepoznano telo v zraku. Toda pri tej priči začnem medleti. V

ušesih mi šumi kakor bi čul ropot bobnov, neznansko me začne zebsti, da otrdevam, komaj morem dihati, oči se mi omegle in v pol nezavedi vidim še, da je toplomer padel skoro na minus dvaindvajset stopinj pod ničlo. Z neznosnim naporom spravim v usta ustnik aparata za vdihavanje kisika. Kmalu sem boljši! Toda glej! Nahajam se v cilindrični celici. Led in ivje je obdalo njene nevidne stene in tako pokazalo obliko. Čedalje temneje je v celici, čim bolj se led debeli na stenah. Tudi jaz sem že ves z ledom prevlečen.

Kmalu pa se temperatura zopet dvigne in led se jame taliti in ko ves otali, stojim v okrogli luži vode ... moj Bog! Kdo bi mi to verjel? Nad menoj se pokaže štirikotna lisa na nebu. Hočem vzeti v roke moj daljnogled, pa se spomnim, da mi je poprej padel iz rok. To me spravi v slabo voljo, naenkrat pa opazim v svoje neizmerno presenečenje ...

Tu je Le Tellier nehal čitati. Tuljenje ga je zdravilo iz zamišljenosti.

Avtomobil je dosegel operni trg. Ravnokar je počil top in naznanil začetek tekmovanja. Ta pok je izprožil urnebesno vzklikanje zbrane stotisočglave množice in ta vrišč se je valil nad vsem Parizom.

Šesti september.

Mesto je bilo kakor mravljišče. Polovica meščanov je posedla strehe, strešne line so se oddajale v najem in plačevale kakor operne lože ob premierah. Ostalo ljudstvo se je mašilo po ulicah in bulvarih in vse je govorilo samo o tekmih v zraku.

Junaka dneva sta bila oba pilota, vojvoda Agneški, ki je imel voditi aeroplan »Skobec«, pa stotnik Santus, krotitelj zrakoplova »Proletarec«. Po cestah

so prodajali njune slike in življenjepise.

Malo pred deseto se je dvignil »Proletarec«. Imel je obliko silno zaostrene cigare, bil je rumen in se je svetil v solncu. S kukulom si mogel razločiti celo njegov vijak; med vrtenjem se je zdelo, da meče bliske.

»Skobec« tudi v zraku! Agneški!

Majhna stvarica »Skobec« se dviguje in opisuje spiralne kroge okrog balona. Zračni vozili kmalu dosežeta višino, s katere zletita na tekmo.

Tedaj počni top na Invalidskem domu, ljudje zakriče in Santus in Agnes se spustita v borbo.

Vse nastavi kukala na oči, kinematografski operaterji vrte kakor mrzlično svoje aparate.

Ljudem se zdi, kakor bi majhen, jeklen orel zasledoval v zraku ogromno šrapnelo. Silno navdušenje pri gledalcih. Ponosni so, da so Francozi!

Naenkrat pa molk in nemir.

Nad paviljonom Hanovre se »Proletarec« hipoma nagne z enim koncem. Kakor vsled silnega udara se ugrezne njegovo križasto ogrodje, se uda v sredi njegova lupina, kakor bi jo nekdo v notranjosti vlekel k sebi. Kakor obupan jame balon manjšati hitrost in bežati nazaj. Toda raztrgana tkanina se v zraku napihne, balon skače, stoji ... nadaljuje pot ... spet stoji ...

In sedaj pride vrsta na »Skobca«, ki se mu naenkrat dvigne leva perut, da po strani visi v zraku in se gledalcem srca krčijo ... Vidijo, kako vojvoda Agneški v vso silo vleče vrvi, pa ne more spraviti aparata v vodoravni položaj ... »Skobec« se na smrt bori z nečim, vse njegovo modro telo se trese, podhrteva ... pa se končno le zopet zravna in jo ubere za »Proletarec«.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani«: 25. zvezek: Haggard, Hči CESARIA MONTEZUMJE, 32. Din., vez. 42. Din., 27. zvezek: Pregej, OTROCI SOLNCA, 24. Din., vez. 32. Din., 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA, 28. Din., vez. 40. Din., 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE, 30. Din., vez. 42. Din., 30. zvezek: Steinkewicz, NA POLJU SLAVE, 28. Din., vez. 40. Din., 31. zvezek: Conan Doyle, IZ OUBLIJENI SVET (The Lost World), Roman (s slikami), 24. Din., vez. 32. Din.